

I (XLI). évfolyam.

4. szám.

1939. április

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
HIVATALOS LAPJA ÉS SZAKFOLYÓIRATA

SZERKESZTI:
GYÖRGYFY ÁKOS

BUDAPEST 1939.

KIADJA A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönye évenként tízszer jelenik meg. *Előfizetési ára:* Intézményeknek évi 24 pengő; magánosoknak évi 10 pengő; az egyesület tagjai tagdíjuk fejében kapják.

Tartalom :

<i>Bárczi—Kanizsai</i>	— — — — —	105
<i>Dr. Bárczi Gusztáv: Nyilatkozat</i>	— — — — —	105
<i>Murányi Antal: Adagoljuk-e a hangokat a fülön át való beszédtanításban?</i>	— — — — —	106
<i>Sulyomi-Schulmann Adolf: Státuszügyünk</i>	— — — — —	109
<i>Herodek Károly: Szociális tevékenység a vakok érdekében</i>	—	111
<i>Kanozsay József: A felvidéki siketnéma-intézetek osztály-adminisztrációja</i>	— — — — —	117
<i>Kádas György: Tervezet az értelmi fogyatékosok oktatás-ügyének rendezésére</i>	— — — — —	126
<i>Egyesületi élet</i>	— — — — —	142
<i>Hírek</i>	— — — — —	153

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS
I. (XLI.) ÉVFOLYAM
4. SZÁM
LAPJA ÉS SZAKFOLYÓIRATA

BUDAPEST, 1939.
ÁPRILIS

FELELŐS SZERKESZTŐ: GYÖRGYFY ÁKOS

Bárczi—Kanizsai.

KAPTUK A KÖVETKEZŐ LEVELET: „*Magyar Gyógy-pedagógiai Tanárok Közlönye*“ *Tekintetes Szerkesztőségének, Budapest.* B. lapjuk I. évfolyam 1939 február-márciusi számában megjelent Kanizsai Dezső: „*Állatkísérleteink tanulságai a siketfül hangadagolási terápiájában*“ című közlemény révén — véleményem szerint — súlyos sérelem érte munkásságomat. Kérem tehát a tekintetes Szerkesztőséget, hogy a csatolt nyilatkozatot b. lapjuk legközelebbi számának első oldalán közölni szíveskedjék. Az első oldalhoz azért ragaszkodom, mert Kanizsai Dezső közleménye is vezető helyen jelent meg és csak ilyen formában kaphatok elégtételt. Maradtam kiváló tisztetellel. Budapest, 1939. április hó 12-én. Dr. Bárczi Gusztáv s. k.“

Ennek a megkeresésnek alapján, kötelességszerűen közöljük a beküldött nyilatkozatot, melynek azonban sem alakjáért, sem tartalmáért felelősséget nem vállalunk. (*A szerkesztő.*)

Nyilatkozat

Kanizsai Dezső: „*Állatkísérleteink tanulságai a siketfül hangadagolási terápiájában*“ című és a „*Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönye*“ I. évfolyam 2—3. számában megjelent közleményre:

1. Pedagógiai vonatkozásban észrevételeket tenni nem akarok, mert ezt elvégzi munkatársam, Murányi tanár úr.

2. Orvosi vonatkozásban a szerzővel addig nem bocsátkozom vitába, amíg a cikkben foglaltakra vonatkozólag nem kapom meg az orvosi kamara ügyészének a véleményét.

3. Erkölcsi tekintetben a következőket mondom: Az utolsó tízévi magyar szakirodalom elsősorban az általam kidolgozott vizsgálatok, eredmények bírálatával foglalkozik. Ebben a tekintetben

munkásságomat a legszélsőségesebb bírálat tárgyává tettem. Azt is elmondhatom, hogy a világ-szakirodalomban is megálltam a helyemet. Ennek dacára Kanizsai cikkében elegendőnek tartja azt, hogy „Itard, Bézold, Urbantschitsch, Kallischer, Ewald, Jellinek és mások“ mondattal elintézettnek véli az én munkásságomat, annak dacára, hogy a következő levél van birtokomban:

Nagyságos Dr. Bárczi Gusztáv főorvos úrnak, Budapest.

Intézetünk vezérőlbizottsága nevében hálás köszönetet mondunk Főorvos Urnak azon készségéért, hogy intézetünkben a sikeresség megszüntetése problémája szolgálatában létesítendő kísérleti osztály feladatainak irányításában önként és önzetlenül résztvenni méltóztatik.

Annál nagyobb örömmel tölt el bennünket Nagyságos Főorvos Ur elhatározása, mert a kísérleti osztályban kifejtendő tevékenység éppen Főorvos Ur tudományos és szakszerű elgondolásából indult és indul ki. Boldogok és büszkék leszünk, ha az elgondolások célravezető eredményekben fognak megmutatkozni.

Megkülönböztetett nagyrabecsülésünk kifejezésével maradtunk az Izraelita Siketnémák Országos Intézete Vezérőlbizottsága nevében Főorvos Urnak kiváló tisztelettel: Dr. Deutsch Ernő s. k. elnök. Kanizsai Dezső s. k. igazgató.

E levél tanúsága szerint tehát Kanizsai a kísérleteihez szolgáló gondolatot és annak kialakítását tőlem kapta. Joggal elvárhatam volna tehát, hogy cikkében ezt közölje. Tudományos munkásságban az illendőség és az etika határain belül részemre csak az igazság létezik.

Dr. Bárczi Gusztáv.

Adagoljuk-e a hangokat a fülön át való beszédtanításban ?

Irta : Murányi Antal.

Mivel lapunk legutóbbi számában megjelent Kanizsai: „Állatkísérleteink tanulságai a siket fül hangadagolási terapiájában“ c. értekezés látszólag alkalmas arra, hogy kételyeket támasszon a Bárczi-féle beszédtanítási eljárás elveinek helyessége és eredményeinek tisztasága iránt, kötelességemnek tartom, hogy én is leszegezsem álláspontomat a fülön át való beszédtanítás vitájában, mint aki Bárczi elveit kezdettől fogva alkalmazom a gyakorlatban

Legelőször is legyen szabad szólnom a hallásvizsgálat kérdéséről, vagyis arról, hogy mely növendékek választatnak ki a fülön át való oktatásra. Nálunk, a siketnémák budapesti áll. intézetében minden beiskolázott növendék, tekintet nélkül arra, hogy füli vagy agyi siket-e, egy durva hallásvizsgálaton esik át. Ez a hallásvizsgálat teljesen gyakorlati. Minthogy a tanítás során a fül tájára mondott beszédet használjuk tanítási eszközül, a vizsgálatnál is a fül tájára mondott beszéd szolgál inger gyanánt. Nevezetesen, elsősorban az érdekel bennünket, hogy reagál-e a gyermek a fül tájára mondott beszédhangokra, vagy sem. Az a hallás viszont, ami a beszédhangok erősségi és magassági terjedelmén túl esik — s amely már csak hallásvizsgálati instrumentumok útján mutatható ki — gyakorlati szempontból bennünket nem érdekel. Arra azonban kíváncsiak vagyunk és meg is tudjuk állapítani, hogy ezek a gyermekek eljutottak-e a fejlődésnek arra a fokára, amely mellett megvan a készségük a csontok útján vezetett hang felfogására. A vizsgálat után tehát mindazok, akiknél akár a dinamikus primitív hallási reakció, akár a vokális-, vagy a szóhallás pozitív, az ú. n. Bárczi-féle osztályba kerülnek, ahol a fül bekapcsolásával taníttatnak meg a hangos beszéd felfogására és használatára. A csoportosításnál figyelembe jön még a hallásmaradvány minőségén kívül a megsiketülés ideje, a siketség oka, a siketség természete, az értelmi képesség, mint amely tényezők hatása elvitathatatlanul figyelembe veendő úgy a prognózis kialakításánál, mint a módszer alkalmazásánál. Látható tehát, hogy a Bárczi-féle osztályokban bár különböző fokú hallásmaradvánnyal bíró növendékek vannak, de mindnyájan megegyeznek abban, hogy hallásmaradványukkal nem tudnak bánni, azt nem tudták felhasználni, illetve a hangos beszédet hallási utánzás útján képtelenek voltak elsajátítani, azaz némák maradtak.

A hallásmaradvány mennyiségét nem tartom kizáróan irányító tényezőnek a csoportosításakor. Nem pedig azért, mert a hallásmaradvány százalékos mennyisége egyáltalában nem biztosítja a fejlődési lehetőséget. Vannak ugyanis gyermekek, akiknél 25 százalékos hallásmaradvány mellett a fülön át való gyakorlás feltűnő javulást hozott úgy beszédelfogás, mint a beszédtisztaság terén, de ugyanakkor ugyanilyen hallásmaradvánnyal rendelkező gyermekek semmiféle figyelemreméltó eredményt nem mutattak fel az oktatás során. A tapasztalat azt is megmutatta, hogy *csak akkor és annyira hallja a siket a fülbemondott beszédet, mikor és mennyire az elme be van gyakorolva arra, hogy hangokat fogalmakká alakítson át.* Igen fontosnak tartom annak a szellemi képességnek a jelenlétét és fejlesztését, amellyel a hallásmaradványt értékesíteni tudja a gyermek, illetve amely arra képesíti, hogy a hallási figyelem a fizikai hangok felé fordulatában arra a tudatra ébredjen, hogy a hangbenyomások differenciálhatók úgy alaki, mint tartalmi szempontból. Mennél nagyobb készségre tesz szert a gyermek a fül tájára kapott beszédhangzás alaki és tartalmi differenciálásában,

annál többet fog hallani a szó fizikai értelmében is. Távolsági hallás is várható és be is következik, mégpedig olyan mértékben, amilyen mértékben megtanul bánni a hallásával. Itt kell megjegyeznem, hogy amikor a fül tájára mondott beszédről szólunk, akkor nemcsak hallási, hanem tapintási hatásokra is gondolunk. Ezt a kettős hatást szoktuk szimbolizálni. Mindig az az inger hordozza a tartalmat, amelyik hatásában a legerősebb. Ebből következik, hogy minél siketebb, minél kevesebbet hall valaki, annál jobban előtérbe tolulnak a tapintási hatások (csontvezetés, vibráció, bőringer) a hozzájuk kötött tartalommal együtt. A beszédelfogás során támogató értékük igen megbecsülendő. Igaz, hogy ezeket nehezebb differenciálni, de neveléssel az erre irányuló készséget lehet növelni. A beszéd egyszerűbb ritmusformái feltétlenül közvetíthetők általuk, sőt arra is alkalmasak, hogy hangbeli kifejezést váltsanak ki, mert ilyen köttetett hozzájuk. Túlzott eredményeket nem várunk tőlük, de arra jók, hogy a fülön át való beszédtanítás munkája azoknál is meg legyen indítható, akiknél a hallási figyelem ki van kapcsolva a beszédtanítási munka megkezdésekor.

Sem a füli, de még kevésbé az agyi siketeknél nem töreksem a hallás megjavítására. Legalább is nem közvetlenül és nem hangadagolással. A hallási tudat kiszélesítése, a hallási figyelem felkeltése érdekében nem hangokat, hanem fizikai (látási, hallási, tapintási) ingerhatásokhoz kötött *szisztematikus felépített beszéd-tartalmakat* közvetítek az agyba. A pusztá, tartalom nélküli adagolt hang nem jut el a beszéd tudatba, tehát nem is lehet fejlesztő hatású. A hangbenyomások pusztá tudomásulvétele helyett azoknak differenciált felfogását követelem meg. A hangingereket nem adagolom, hanem ritmizálom, amivel szemben nem hangokat, zajokat és zörejeket, hanem ritmikus és differenciálható egységeket adok. Mindezekből kitetszik, hogy nem hallást javítok, hanem hallani tanítok.

A mult elég példával szolgál arra, hogy hangadagolással a hallást nem lehet megjavítani s az ilyen törekvések mindenkor meddő munkának bizonyultak. Ebben egyébként az említett cikk is megerősít, amikor egyrésről ezt mondja: „Ugy látszik, mintha a javulási folyamat egy bizonyos fokon rögzítődnék“. Vagyis megáll. Másrésről pedig a siketekre vonatkozó audiometriai leletek, amelyek azt volnának hivatva bizonyítani, hogy a hangadagolási kezelés hatására javulási folyamat állott be a hallásban, egyáltalában nem meggyőző erejűek. Nem pedig azért, mert ez a javulás, egy eset kivételével, *8 százalékon belül* mozog. Azt meg tudjuk, hogy magának a *figyelemnek az ingadozása is szokott ennyi különbséget okozni*, nem szólva arról, hogy a gyakorlottság, a szellemi képesség fejlődése, a siketség típusa, az általános egészségi állapot, a családi terheltség stb. szintén szoktak több-kevesebb ingadozást okozni a hallási görbe kialakulásánál. Legyen azonban ez a javulás tényleges, vagy látszólagos, az bizonyos, hogy jelentéktelen. Az a szép eredmény, amit a beszédelfogás terén elértek, semmiképpen sincs

arányban a kimutatott hallással. Hiszen ez a hallás még „javult” formájában sem éri el, vagy éppen csak, hogy érinti a beszédhallási mezőt. Még feltünőbbé válik a dolog akkor, amikor azt olvassuk, hogy a normálbeszédnek a meghallása azoknál is könnyebbé lett, akiknél az ingerküszöb értéke hosszabb idő óta nem változott. Felmerül tehát az a kérdés, hogy ha — amint azt kimutattam — nem a dinamikus hangingerkezelés eredményezi a fejlődést, sem pedig a rövidhullámmal kombinált dinamikus hangingerkezelés, mert ilyen is van és a cikk szerint ez sem adja meg a magyarázatát a könnyed beszédmegértés tényének, akkor hát minek legyen köszönhető? Hátra volna még ugyan az a magyarázat, hogy „...a beszédhangoknak, szavaknak és mondatoknak fülön át való begyakorlására kell fősúlyt helyezni”. Másutt meg: „Minél nagyobb beszédkörben mozgunk, minél több beszédanyagot ölelünk fel és minél inkább lépjük túl a siketnémák megkötött beszédformáit, annál inkább vagyunk kitéve hasonhangzású kifejezéseknél tévedéseknek. Különösen, ha a siket fáradtsággal küzdve már nem rendelkezik az auditív figyelemhez kívánt megfelelő energiák felett, stb.” De ... hát... hogy is mondjam csak ... egészen zavarban vagyok ... Mert ez *Bárczi!* Mégpedig a javából. Az említett cikk pedig erről mélyen hallgat.

Státusügyünk.

Sulyomi-Schulmann Adolf hozzászólása.

A gyógypedagógiai tanárok státusügye alapos rendezést kíván meg. Ez a rendezés tulajdonképpen több évtizedes kíváncsóság és hovatovább súlyos válsághoz sodorja tanárságunkat és ügyünket. Őszintén szólva, ebben a válságban benne is vagyunk. Épp ezért örömmel olvastam Hochrein kartársunk tárgyilagos és világos közleményét e kérdésről lapunk folyó évi 2—3. számában. Valljuk be őszintén, hogy az utóbbi évek folyamán, közelebbről 1927 óta státusunk anyagi ügyeivel nem foglalkoztunk eléggé behatóan s bizonyára ennek is tudható be jórészt, hazánk gazdasági viszonyai mellett, hogy anyagi ellátásunk terén visszaesés állott be. Elérkezettnek vélem most az időt, hogy jogos kívánságainkkal foglalkozunk s azokat illetékes helyen előterjesszük. A következőkben véleményemről mondok, Hochrein igazgató cikkéhez néhány irányelvet közlök, amelyek szerintem alapul vehetők egy státuszrendezési tanár-egyesületi mozgalom kapcsán.

1. Hochrein kartársunk 180 főben véli a normálstátust megállapítandónak. Ez a számítása helyes a jelen helyzet alapján. De

ha tekintetbe vesszük, hogy úgy a komáromi, mint az ungvári intézet tanári létszáma ma nem teljes — mert Ungvárt például 15 tanár működött s jelenleg csak 7 tanár van —, ha pedig ez intézetek és a munkácsi vakok intézete is teljes létszámmal megkezdi munkáját, úgy mintegy 20 fővel emelkedik a normálstátus, amelyet minimálisan 200 főben kell megállapítani. Ez a 200 fő rendes tanár és ezekhez kell hozzávenni 20 helyettes tanárt. Az óraadó helyettes tanári, valamint a díjas és díjtalan nevelőtanári minőség megszüntetendő. A helyettes tanár osztálymunkáján kívül internátusos intézetekben megfelelő keretekben nevelve-foglalkoztató, illetve oktatói munkára is kötelezhető legyen.

2. Az automatikus előlépési rendszer méltányos és igazságos. Sérelem azonban, hogy a státusnak csak 5 százaléka léphet elő a VI. rangosztályba. Munkánk különösen nehéz, különleges és alapos szaktudást, nagy nevelői érzéket kíván meg a tanártól s ebben egyaránt osztozik mindenki. Igazságot csak úgy lehet tenni, ha az egész státus kivétel nélkül és automatikusan lép elő a VI. rangosztályba, különben a legjobb akarat mellett is sok méltánytalanság származik.

Szokás minket más iskolafajjal összehasonlítani; valamikor a középiskolai státussal, utóbb a polgári iskolai státussal. Igaz, csak fizetés dolgában. Valójában egyikkel sem lehet, mert a mi munkaterületünk merőben más, sokkal mélyebb, sokkal nehezebb, mint bármely más oktatási tagozat; legalább annyi tanulmányi előkészületre van szükség, mint bármely főiskolai képesítésű tagozatnak, de ezenfelül sokkal több továbbképzésre van szükség egész működésünk folyamán, mert a megoldásra váró kérdések oly tömege és sokfélesége él ügyünk terén, mint kevés más oktatási ágazatban.

A tanárképző igazgatója vétessék ki a tanári normálstátus keretéből s részére az V. fizetési osztály nyitassék meg.

3. Teljesen osztom Hochrein kartársam nézetét, hogy a tanárképző működésének a megkezdése immár teljesen indokolt. Elvként kellene szolgálni, hogy a szükséghez mérten vétessenek fel hallgatók. A tanárképző érdemleges működésénél egyáltalán nem fontos a hallgatók kisebb vagy nagyobb száma, hanem egyedül a tanár-szükséglet és a tanulmányi rend. Itt komoly meggondolás tárgyává teendő az a körülmény, hogy nagyon kívánatos lenne, ha a tanárképzőre felveendő hallgató előzően egyéves nevelői szolgálatra köteleztetnék — féléves változtatással — valamelyik gyógypedagógiai internátusos intézetben. S csak a szolgálat teljesítése után lehetne rendes hallgatója a tanárképzőnek. Ez a rendszer sokkal több haszonnal járna erkölcsi és tanulmányi szempontból az ügy javára, mint a jelenlegi állapot, amikor okleveles tanárt köteleznek díjtalan nevelői szolgálatra.

Úgy érzem, teljesen tárgyilagos maradok, ha azzal a látszólagos érzelmi kijelentéssel fejezem be hozzászólásomat, hogy úgy a tanárság, mint a fogyatékos gyermekek ügye jogosan kívánhatja és kérheti méltányos kezelésnek teljesítését.

Szociális tevékenység a vakok érdekében.

Irta: Herodek Károly.

A szívek összecsengése, a gondolatok és eszmék acélos kihangsúlyozása uralta 1938 december hó 18—19-én a vakok ügye terén munkálkodó szakférfiak és vezetőegyenek tevékenységét. A jelzett időpontban tartotta gyűléseit a vakokat gyámoltító magyarországi egyesületek *Országos Elnöksége*. Iminár tizenegyedszer gyűlt egybe a vakok érdekeit szolgáló intézmények vezetősége, hogy szemlét tartson a vakok jóléte érdekében kifejtett munkássága felett, megállapítsa azokat a gyakorlati irányú célkitűzéseket, amelyek hivatva vannak azokat a kérdéseket megvitatni, amelyek a haladást, a mai-nál jobb állapotok megteremtését szolgálják. Öt intézmény, névszerint a vakok szegedi, szombathelyi, miskolci gyámoltító egyesületeinek vezetői, továbbá a vakok újpesti országos menháza és segélyegylete elnökségi tagjai vettek részt a Vakokat Gyámoltító Országos Egyesület XIV., Hermina-út 7. szám alatti székházában megtartott XI. értekezleten és természetesen a vendéglátó központi egyesület is. A gyakorlat és a mindennapi élet területén felmerülő fontos kérdések pontozatokba foglalása adta meg azt a keretet, amelyben az országos értekezlet kifejtette tevékenységét. Egy pillantás a gyűlés tárgysorozatára, azonnal meggyőződhetünk, hogy a vakok szociális viszonyainak ismertetése és felkarolása képezte a programnak vezéreszméjét. Alig volt olyan kérdés, amely figyelmen kívül hagyta volna a különben igen súlyos viszonyok között élő vakok sorsát. Az értekezlet egyik világtalan tagja helyesen jegyezte meg, amidőn a hozzá intézett kérdésre: van-e a vakok szempontjából valami előadnivalójuk, azt a határozott választ adta, hogy *dr. Tóth Zoltán országos előadó* bemutatott és letárgyalt tervezeteiben minden olyan kérdés bennfoglaltatott, amelynek ők hangot adhatnának. És ez így is van: a tartalmas előadótervezetek messzemenő kérdéseket öleltek fel és adták rá a feleletet.

Az értekezlet erkölcsi súlyát emelte, hogy azon a vallás- és közoktatásügyi minisztérium gyógypedagógiai ügyosztályának nemesszívú vezetője: *dr. Damjanovich Lajos miniszteri tanácsos*, a főváros részéről pedig *Rózsavölgyi István* főjegyző, a szociálpolitikai ügyosztály helyettes vezetője vett részt.

A gyűlés tárgysorozata három egymásután következő ülés-szakra terjedt ki. Túl a stílszerű elnöki megnyitó keretein, azonnal a dolog érdemi részére tért át az értekezlet. Beszámolóval kezdődött: az országos előadó számot adott a X. országos értekezlet határozatainak végrehajtásáról. Természetesen ide simult a számvizsgáló bizottságok országos elnökének, *Szatter Ferenc főtanácsosnak* az 1937—38. évi zárszámadásokról szóló jelentése. *Sipeki Balás Béla dr. országos elnök* alkalmas szavakat talált a szakszerű bírálattal kísért zárszámadási jelentés megköszönésére. A jelentés keresztmetszetét adta annak a humanitárius tevékenységnek, amelyet a vakok felkarolását szolgáló öt intézmény az 1937—38. költségvetési évben kifejtett. A jelenlévő szakférfiak betekintést nyertek az egyes in-

tézmények gazdasági életébe, amelyből okulást meríthettek arra nézve, hogy a szolid és komoly gazdálkodás érdekében a legmeszszebbmenő takarékosági szempontok érvényesültek.

A humanisztikus szellemben megkezdett munkásság első ülősszaka nem is fejeződhetett volna be szebb formában, minthogy az Országos Elnökség tagjai meghallgatták a Homeros-énekkarnak a vakok jóltevői részére rendezett magasszínvonalú hangversenyét. Nagyon szép és figyelmes gesztusnak tartjuk a központi egyesület évről-évre megismétlődő azon intézkedését, hogy a jóltevők részére hangverseny keretében fejezi ki háláját és elismerését.

Dr. Székely Ferenc, a központi egyesületnek sorrendben második, érdemekben gazdag elnöke több ízben hangsúlyozottan kifejezte, hogy ide, t. i. az egyesületbe szívesen szokott eljönni, mert tudja, hogy itt szorgos tevékenységet fejtenek ki a vakok gyámolítása érdekében. Igazat kell adnunk ebben a kérdésben a nagynevű elnöknek, mert itt most is valóban serény munka folyik. Ebben az eszmekörben kezdte meg tanácskozását a XI. országos értekezlet második ülősszaka, amidőn rendre vette az egyes intézmények jövő, 1939—40. évi költségvetéstervezeteit. Már a multévi zárszámadásoknál is erősen érezhető volt a társadalmi tevékenységnek csökkenése, s most e tárgynál rezignáltan jelentették, hogy semmiféle nagyobb beruházási terveket nem vehettek fel, mert tartanak attól, hogy ismét csak nehezen lesznek képesek a rendes kiadások kereteit elérni. Ezen a gyűlésen kerültek bemutatásra az egyesületek igazgatóinak a lefolyt költségvetési év eseményeiről készített jelentései. Érdekes volt a jelentések anyagának egybevetése, amelyből az sugárzott ki, hogy valamennyien derekas munkát végeztek és hogy a vakok hazai gyámolításának az ügye lelkes és szakavatott kezekbe van letéve. Minden egyes jelentés hű tükrét adta az intézet működésének. Klug Péter kormányfőtanácsos, elnökségi tag ide illő felszólalása alapján kimondotta a gyűlés, hogy jövőben az intézetek működésének ismertetésén kívül terveiknek bemutatására is kell gondolniok.

A fentebbi sorokban röviden érintettük a társadalmi tevékenység lecsökkenését, éppen azért helyesen állapította meg az országos előadó, hogy a vakokat gyámolító magyarországi egyesületek tevékenységében az 1938. év volt egyike a legnehezebb esztendőnek. Felelőssége tudatában kereste annak módját, miként lehetne az intézmények fennmaradását a súlyos körülmények dacára is biztosítani. E célból néhány javaslatot terjesztett elő, amelyek egyike a Homeros falinaptárakció terjesztésére irányult. E naptár lehetséges, képekkel illusztrálja. — Pasztorek Mihály világtalan ifjú sorsolási tervét az értekezlet kivitelre alkalmasnak nem találta. A terv lényege húsz filléres sorsjegy kibocsájtásával 200 darab szobabútor kisorsolása fiatal párok részére. — Minthogy a „Magyar a magyarért“ folyamatban lévő gyűjtési akció ezekben a súlyos gazdasági viszonyokban rendkívül megbénította az egyesületek társadalmi tevékenységét, az öt egyesület kérelemmel fordult a

jelzett gyűjtési akció vezetőségéhez, hogy az elmaradt támogatás rekompenzálására nagyobb karácsonyi segítyt juttasson a szegénysorsú vakoknak. — Ugyancsak ide simul annak a bejelentése is, hogy az elmaradt *társadalmi gyűjtés* pótlásaképpen újabb akció induljon meg a gyűjtési engedélynek kellő időben való megszerzésére. — Szabványos vakságügyi akciónak tekinthetjük a gramofonhanglemezek árusítását. Az országos viszonylatban is első helyen álló Homeros-énekkar több énekszámát hanglemezekre vétette fel, s ezek most már elkészülvén, elárúsításuk folyamatba tetetett. Számíthatunk arra, hogy a vakok külföldi intézményei is a vásárlók közé állanak.

Aki a vakságügy tanulmányozásába mélyebben elmerül, sokszor kénytelen tapasztalni, hogy a társadalmi tevékenység megszervezéséhez Diogénész lámpájára van szükség. Sokszor érezzük, hogy a széleskörű és nagy rádiuszű legszorgosabb munkásságunk dacára is a támogatást igénylőket a kívánt mérvben kielégíteni nem tudjuk. A központi egyesület irodai helyiségeiben az érzékenylelkű ember a hét bizonyos napjain elszomorkodva láthatja a tömegnyomornak szerencsétlenjeit. A Székesfővárosban az egyesület kötelekén kívül élő családok vakok helyzete bizonyos vonatkozásban kétségbeejtő képet mutat. 409 családos vak egyént támogatott a központi egyesület a Székesfőváros nagymérvű u. n. inségakciója keretében. Élelmezés, lakás és pénzbeli segítség címén havonként 14.051 pengő 72 fillér fordított a családos vakokra. És mindazonáltal ez az összeg csekélynek bizonyult: különösképpen a lakás és ruházat tekintetében merülnek fel panaszok, téli időszakban pedig a fűtőanyag körül észlelhetők nehézségek. Ezekkel a kérdésekkel igen behatóan foglalkozott az értekezlet *harmadik ülészsaka*. A tárgyalás rezüméjeképpen az előadó indítványokat terjesztett elő három pontban: 1. Hívja fel az országos elnökség a Székesfőváros polgármestere figyelmét az inséges vakok lakásügyeinek rendezésére oly irányban, hogy akik dolgozni tudnak és akarnak, egy e célra kijelölt telepen helyeztessenek el. 2. Biztosítsák a hatóságok a vakok munkálkodásának lehetőségét, hogy azokat az árukat, amelyek a vakok műhelyeiből kerülnek ki, külföld mintájára, feltétlenül a vakok intézményeinél rendeljék meg. 3. Intézzék az országos elnökség felterjesztést a kormányhoz, hogy a vakok látó családtagjai egyenlő pályázók esetén éppen a szülők súlyos érzékszervi fogyatékosságára tekintettel előnyben részesíttessenek a gyámoltó egyesületek pártfogó javaslata alapján.

Tárgyalásra került a vakok foglalkoztatásának a kérdése, mégpedig a művelt vakok szemszögéből. S itt nagyon érdekes megállapításoknak voltak tanúi az értekezlet tagjai. A Vakok József Nádor Intézetének végzett tanulói elég jelentékeny számban hátat fordítanak annak az élethívatási területnek, amelyen évek hosszú során át kiképzésüket nyerték. Bár életvitalitás szempontjából az ő soraikban találjuk azokat, akik bátran szembenéznek az eléjük tornyosuló nehézségekkel és nagyon tiszteletreméltó pozíciót tud-

nak kivívni maguknak. Számbavéve a vakok részére életteret biztosító pályákat, felvetette az előadó *pályázat hirdetésének* gondolatát olyan foglalkozásra vonatkozólag, amely legalkalmasabbnak mutatkozik a mi viszonyaink között. Az ilyen gondolattal világvonatkozásban egyebütt is találkoztunk.

A harmadik ülősszak tárgyalásának anyagát „a vakok foglalkoztatására és társadalmi úton való gondozására“ vonatkozó előadói tervezet fejezi ki legpregnansabbul. E tervezet a vakok gondozásának valóságos kátéja. Négy szakaszban összegezi az előadó elgondolásait, amelyeket csupán érintőleg az alábbiakban ismertetünk: 1. A vakok mai helyzete című fejezetben rámutat arra, milyen területeken foglalkoztatják a vakokat, s megállapítja, hogy az intézeteken kívül élő iparosvakok élete nehéz küzdés. Már a vak kereskedők helyzete valamivel jobb, mint az iparosoké. Igen küzdelmes a házaló vakok sorsa. A vak zenészek helyzete az utóbbi esztendőkhben nagyon megromlott. A zongorahangoló megélhetése ma még elég biztos, bár ez is csökkenést mutat. Vak gépíró csak néhány tevékenykedik intézeteinkben, a látók hivatalaikban pedig sehol sem alkalmazták őket, pedig mint fogalmazók és diktálás után írók elsőrendűek. Hibás az a felfogás is, amely szót emel az ellen, hogy a vakok között látók is dolgozzanak. A központi egyesület negyvenéves tapasztalata azt bizonyítja, hogy a vakok csak a látókkal együtt tudnak megfelelő eredménnyel dolgozni. 2. „A mai foglalkoztató hiányosságai“ című szakaszban rámutat az előadó arra, hogy az internátusi foglalkoztatásnak legfőbb hiányosságai a munkateljesítmény megakadása, a tőkehiány és a felszerelések tökéletlensége. Ha versenyt akarunk haladni, el nem kerülhető bizonyos, a vakok foglalkoztatásával kapcsolatos gépeknek beszerzése. A bejáró vakok foglalkoztatásánál különös nehézséget jelentenek a központtól távol eső lakáviszonyok. Mélyen átérezzük mindnyájan, hogy az intézet közelében kislakásos ingatlanok szerzése hatékonyan szolgálná a kérdést. — Az önálló vakok foglalkozásánál szembeötlő hiány az ellenőrzésnek teljes nélkülözése, a nyersanyag beszerzésének nehézsége, a drága termelés és a mozgás korlátozottsága. 3. E fejezetben az ipari versenyekről találunk nagyon érdekes adatokat. Az országos elnökség már évekkel ezelőtt elrendelte, hogy az intézetek tartsanak *háromnapos ipari versenyt*, ahol a munkások napi 8 órai teljes munkával igazolják, hogy mennyit képesek áruban és pénzértékben termelni. Ennek a helyes intézkedésnek szemléltetésére álljanak itt a következő adatok: *kefekötésből* napi 8 órai munkával 1.60 P volt a napi maximális kereset és 34 fillért keresett a leggyengébb munkás. 80 fillérnél nem tudott többet keresni a vak munkások kétharmada. A *kosárfonás* eredményei silányabbak. Ebből az iparágból a legmagasabb kereset napi 1 P és a legkisebb kereset alig éri el a napi 20 fillért. A munkások kétharmad része nem tud többet termelni, mint napi 50 fillért. Méltán gondolkodóba ejthet bárkit is a keresetnek minimális összege és itt feltétlenül valami korrektívumra van szükség.

— A *seprűkötésben* ketté kell tagolnunk a munkát: kötésre és varrásra. A *seprűkötők* az ipari versenyen napi 2.40-től 4.40-ig kerestek, amíg a látó ember munkaképességének maximuma 8 órai idő mellett 4.80 P, addig a vakok átlaga 3.60 pengős értéket tud kimutatni. A *seprűvarrást* leányok végzik. A maximális teljesítmény 2.40 P volt, míg a minimális 60 fillér körül divergált. A lányoknak több mint kétharmada megkereste az eltartási költséget. — A *szövőmunka* területén a minimális napi kereset 70 fillér, a maximális pedig 2 P. Itt a legnagyobb baj a piacfelvétel hiánya. A *zongorahangolás* megfelelő mennyiségű munka biztosítása esetén már magasabb életigények kielégítésére is alkalmas. Napi 18—20 P keresetet könnyűszerrel elérhetnek. Itt szintén a piac csökkenésével állunk szemben. A *kereskedelmi tevékenység* jelentette eddig a vakok számára a legnagyobb kenyeret. Mindent meg kell tenni, hogy nagyobb városokban és községekben elősegítsük egy-egy vak férfi, vagy arra alkalmas nő boldogulását a kereskedelmi tevékenység segítségével. A *negyedik* szakasz az intézményes támogatás lehetőségeit tárgyalja és megállapítja, hogy a látó társadalomnak tudomásul kell vennie és jól meg kell tanulnia, hogy a vakokon való segítség nem lehet kizárólag a könyörületes szív alamiznája.

A segítségnek azt a formáját kell először választanunk, amely a *munka formájában* kíván a vakok számára tűrhető és eredményes életet biztosítani. Ez ugyan már régi axióma, de azért sohasem szűnünk meg hangoztatni, sőt egy lépéssel tovább megyünk, amikor a vakok ajkáról átvesszük azt a megvalósulásra teljesen megérett kíváncsiságot, hogy a munka biztosítása után olyan intézkedéseknek kell következniök, amiáltal a munkában *megrokkant vakok életének végső napait tesszük elviselhetővé*. Ha ez az időpont el fog következni, amit a magunk részéről őszintén kívánunk, a legnagyobb szociális igazságok realizálása közé fog tartozni.

Emberies érzésről és a világtalan egyének igen erős faji ösztönéletének honorálásáról tesznek tanubizonyságot az értekezletnek azon kicsendülő szavai, amidőn megállapítja, hogy a vak ember életében a *családalapítás* éppoly természetszerű törekvés, mint a látó egyéneknél. Ha e természetes törekvés érvényesülését származás és egészségi okok nem gátolják, kötelességünk azt elősegíteni.

Dr. Tóth Zoltán előadó a vakoknak *siketné mákkal való kooperálását* hangsúlyozza a munka területén, egyben indítványképpen javasolta, mondja ki az értekezlet, hogy „helyesnek tartja az országos elnökség azt a gondolatot, hogy a vakok intézeti foglalkoztatása jól látó siketekkel együtt szerveztessék meg, mert ezáltal nemcsak azt érjük el, hogy a látóképesség is résztvesz a munka végzésében, hanem a munkadíj nagyobb százaléka jut a fogyatékos emberek kezébe“. Ezt számos példával, illetőleg munkaeset felsorolásával teszi könnyebben érthetővé és rokonszenvessé.

A tárgysorozat egyik nagy érdeklődést kiváltó pontját képezte a *Szabados Ferenc-féle debreceni vakok intézetére vonatkozó terv*zet eddigi eredményeiről való beszámolás és a jövő képének miként való kialakulása.

Ezideig, mint ismeretes, két nyáron át 3—3 heti időközben egy csoport leány- és egy csoport férfi-nyaralót helyeztünk el üdülés végett a debreceni telepen. Az üdülésnek ezt a formáját csak kezdetnek tekintjük és alkalmas volt arra, hogy előkészítse az illetékeseket a végleges berendezés formájának kivitelére. A mai elgondolás szerint úgy értékesíthető az intézet a vakok számára leginkább, ha a nyaraló csoportok helyett a jövő tavasztól őszig két turnusban ú. n. *munkatáborokat, munkacsoportokat szervezünk*.

A munkacsoportok főfeladata az élelmiszertermelés volna. E célból meg kellene szervezni a) a tarhonya- és száraztésztagyártást végző csoportot, b) a konzerválást végzők csoportját, c) egy munkacsoportot a tejtermékek feldolgozására, d) a baromfitenyésztés-, hízlaló csoportját. Ezenkívül foglalkoznának selyemhernyótenyésztéssel, egy kisebb csoport pedig elvégezné a fűzfatelepen termelt vessző hántálását.

Mindezek az előadó vélekedése szerint olyan foglalkoztatási lehetőségek, amelyeknek kivitele az anyagiak rendelkezésre bocsátásával könnyen megvalósítható. Már is több olyan anyagkészlet áll rendelkezésre, amelyek igénybevételével az egyes munkacsoportok megkezdhetik tevékenységüket. A folyamatba tett építkezés rövid idő alatt befejezést nyer, s a rendelkezésre álló helyiségek a munkák lebonyolítását lehetővé teszik.

Befejezésképpen jelezzük, hogy több igen fontos, életbevágó felszólalás hangzott el az országos elnökség XI. értekezletén. *Klug Péter* kormányfőtanácsos szükségesnek tarja érdeklődni a Pécsen lévő ingatlanok jövedelmezősége, illetőleg a befolyt kamatok mennyisége iránt. *Simon József* főigazgatósági szakreferens felhívja a figyelmet a miskolci intézet gondnokának már a múlt ülésszakon tett azon javaslatára, hogy a miskolci intézethez helyeztessék egy gyógypedagógiai tanár, aki az ott lévő vakok értelmi és erkölcsi világának irányítására hatékony befolyást tudna gyakorolni.

A XI. értekezlet a vakok ügye érdekében értékes és nagy jelentőségű munkásságot fejtett ki, kíváncsatos volna, hogy mindazok az eszmék és gondolatok, melyek felvetődtek és tárgyalás alá vétettek, teljes egészükben megvalósuljanak. Az értekezlet erkölcsi sikere hasznosan szolgálja a vakok ügyét.

A felvidéki siketnéma-intézetek osztály-adminisztrációja.

Írta: Kanozsay József, komáromi siketnéma-intézeti tanár.

Intézetünknek a magyar gyógypedagógiai intézetek munkájába való kapcsolódásával és a magyar osztályvezetési rendszerre való áttéréssel kapcsolatban alkalmunk nyílik az egyes kimutatások, osztálykönyvek, stb. közelebbi megismerésére. A magunk részéről örömmel állapíthatjuk meg, hogy a nálunk használatos nyomtatványok, táblázatok, osztálykönyvek, stb. többé-kevésbé azonosak az anyaországban használatosakkal. Bizonyos dolgokban azonban célszerűbbek, hasznosabbak s talán alaposabbak is. Hogy ez nálunk így állhat, azt természetesen elősegítette az, hogy mi, ill. az előírások és nyomtatványok tervezői jól ismerték az anyaország intézeteinek hivatalos ügyvezetését, hiszen közülük jónéhányan magyar gyógypedagógiai végzettséggel rendelkeztek. A Csonka-Magyarország szakirodalma is nagy segítségünkre volt ebben, mert bár nehézkesen, kerülőutakon, sőt nem ritkán csempezés útján jutottunk hozzá, mégis elmondhatjuk, hogy tanári könyvtárunkban, mely a cseh-szlovák vonatkozású könyvek elszállítása után is cca. 700 kötetet tesz ki, minden alapvető, nélkülözhetetlen és komoly szakkönyv megtalálható. Így tehát a legjobb alappillérek után, az adott lehetőségek mellett a gyakorlati, valamint tudományos célok szempontjából praktikus újítások, bővítések, fejlesztések lehetségesek voltak. Külön érdekesség, egyben nagy jelentőségű az intézeteinknél bevezetett személyi, illetőleg egyéniségi lap, melynek ismertetésére később fogunk visszatérni.

Nagyobbmértvű eltérések mutatkoznak a *beszédtanítási tárgyak és az egyes tantárgyak, ill. ezek óraszámainak felosztásában*. A beszédtanítási órarendszerűleg is több tanítási tárgyra oszlott, mint pl. a közép- és felső fokon: *beszédképzésre, társalgásra, nyelvtanra és helyesírásra, olvasásra és fogalmazásra*. A beszédtárgyak ilyen felosztása a gyakorlatban is jól bevált, mert a tantervben előírt nagy nyelvalktani kört így könnyebb volt a tanításhoz rendszerbe foglalni. A beszédképzési órát a fent említett fokon nem csak hangképzésre, hangjavításra, hanem a rendszeres nyelvalktani anyag beszédfejlesztési szempontból való felhasználására fordítottuk. A nyelvtani órát az előírt nyelvalktani anyag és a helyesírás töltötte ki. Ezeknek, a gyógypedagógiai szempontok betartása mellett, kérdések útján történő gyakorlati értékű feldolgozása szolgált a beszédképzési órák anyagául.

Társalgási cím alatt a tulajdonképeni leíró szemléleti oktatást végeztük. Az olvasás és a fogalmazás azonos értelmezéssel és tartalommal állt a tanítás keretében. A reáltárgyak közül pl. a VI. osztályban rendes tárgyként szerepelt a történelem, a természettan és a polgári jogok és kötelességek tana, ami az alkotmánytannak felelt meg. Az alsóbb osztályokban polgári nevelés és erkölcsstan címen tanítottuk.

A történelmet és a természettant növendékeink szívesen és minden nagyobb fáradság nélkül tanulták. A szerzett ismeretek nagyon jó bevezetésként szolgáltak a VII., VIII. osztályok komolyabb anyagához, a túlterhelés látszata nélkül. A hitoktatás a felvidéki intézeteinkben a III. osztálytól volt kötelező, osztályonként heti 3 órában. Ezt a tárgyat a siketnémaoktatásra nem képesített hitoktatók is kielégítő eredménnyel tanították, tekintettel az óraszámokra. Ha figyelembe vesszük e tárgy tanítási nehézségeit, fontos nevelői értékét, anyagának terjedelmét és, hogy intézeteink általában nélkülözik a siketnémaoktatásra is képesített hitoktatókat, szükségesnek tartanánk most is a vallástan óraszámainak heti háromra való felemelését és a III. osztályba való bevezetését, mert itt fontos előkészítő jelleggel bírna. Elégtelesen mutatkozott viszont a kézügyességi órák száma, különösen a felső fokozatok rajzóráinál. A mi tantervünk csupán 2—2 órát írt elő.

A tanítási órák száma az egyes tanítási tárgyak és osztályok szerint így oszlott meg:

T á r g y:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Vallástan			3	3	3	3	3	3
Polg. nev. tan.	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1	1
beszédképzés	7	6	5	4	3	1	1	—
Anyanyelv. társalgás	7	6	5	4	4	3	3	3
olvasás		1	3	2	2	2	2	2
nyelvtan és helyesírás .				1	1	2	2	2
fogalmazás				1	1	2	2	3
Honismeret				1	2	—	—	—
Földrajz						1	1	1
Történelem						1	1	1
Természetrajz						1	1	1
Természettan						1	1	1
Számтан és mértan		$\frac{2}{2}$	$\frac{4}{2}$	3	3	4	4	4
Rajz		$\frac{2}{2}$	1	1	2	2	2	3
Írás		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1	—	—	—
Torna	$\frac{6}{2}$	$\frac{6}{2}$	$\frac{6}{2}$	2	2	2	2	2
Kézügyesség	2	2	2	2	2	2	2	2
Női kézimunka és házt. tan .		2	2	3	3	4	4	4
Fiúk:	20	22	24	26	27	28	28	29
Leányok:	20	22	24	27	28	30	30	31

Ezen felül köteles volt minden osztályfőnök legalább két, vagy három plusz órát beosztani az órarend keretébe, mely órák a tanítási órák közé számíttattak. Ezekkel szabadon rendelkezett az

osztályvezető és ahhoz a tárgyhoz osztotta be, amelyben a növendékek lassabban haladtak, vagy amely tantárgy anyaga több órát igényelt az előírt óraszámnál. Így tehát a nyelvi és a reáltárgyak rendszerint egy-egy órával bővültek. A tanárok órászáma minim. 18, maxim. 24 volt. A kötelező óraszámokon túl kéthetenként mozi-előadásokat tartottunk az intézet tulajdonát képező mozigépen. Az előadások anyagát tanulságos és szórakoztató filmek töltötték ki. Ugyanezzel a géppel nagyszerű vetítettképes előadásokat is tartottunk a rendes tanítási órák keretében, mert a diapozitív képsorozatokat az előírt tananyaghoz rendeltük meg. Sajnos, ez a kitűnő segédeszközünk a csehek kivonulásakor, a tanári kar minden mentési kísérlete mellett is, az elszállított tárgyak közé került.

Azt hiszem, érdeklődésre tarthat számot osztálykönyvünk beosztása is, minden fontos körülményre kiterjedő célszerűsége miatt. Összehasonlítást tennünk és osztálykönyveink előnyeinek kidomborítása mellett ezek esetleges átvételét javasolni nincs módunkban, mert az anyaországban használatos osztálykönyveket még nem volt alkalmunk megismerni. Pusztán információkat tudtunk szerezni s ezért csak osztálykönyveink ismertetésére szorítkozom. Ha ezen ismertetésem alapján osztálykönyvünk egyik-másik előnye így is megnyerné kedves kartársaink tetszését, tegyük magunkévá és hasznosítsuk oktatásügyünk érdekében.

Osztálykönyvünk két részből áll. Tulajdonképen két különálló könyv van egybe kötve. A könyv első részében az osztály létszámának megfelelő lapszámmal rendelkező látogatási és előmeneteli kimutatás van. A második rész foglalja magában a tulajdonképeni osztálykönyvet, mely az elvégzett tananyagot tartalmazza laponként heti, napi és órabeosztásban. E részeket két külön előzi meg. Az első az előmeneteli napló előtt, a következő adatokkal:

Látogatási és előmeneteli napló

*a siketnémák komáromi m. kir. áll. intézete VI. osztálya számára
az 1938–39. tanévben.*

Alatta:

A tanév 1938. szeptember 1-én kezdődött.

Beiratkozott 14 növendék (6 fiú, 8 leány).

Évközben beiratkozott . . . (. . . fiú, . . . leány).

Évközben kilépett . . . (. . . fiú, . . . leány).

A tanév 193 . . június . . -án ért véget . . . növendékkel . . .
fiú, . . . leány).

igazgató.

osztályfőnök.

A külv. alján az előmeneteli fokozatok táblázata áll:

Az előmeneteli fokozatai:	Jegyek:	1	2	3	4	5
	Magaviselet:	kitűnő	dieséretes	szabályszerű	kev. szab.	szabálytalan
	Szorgalom:	kitűnő	kellő	elégséges	nem állandó	esekély
	Előmenetel:	kitűnő	dieséretes	jó	elégséges	elégtelen
	Irb. dolg. küla.:	nagyon es.	esinos	kevésbé es.	nem esinos	hanyag

A belső oldalon abc sorrendben a gyermekek névsora és rövidített adatai, majd a lap közepe alatt: *Változások a tanév közben.*

A látogatási és előmeneteli napló minden lapján egy növendék adatait találjuk. Ezek a lapok a gyermeknek és szüleinek adatait, lakását, siketségére és beszédmaradványára, az anyakönyvi számról vonatkozó utalásokat, az orvosi vizsgálat eredményét, testi fejlődésének mérés útján szerzett adatait, a kapott ruházatot, stb. tartalmazza. Magában foglalja a növendékek előmenetelét mutató, két félévre felosztott bizonyítvány (értéskötő) és az elbocsátó bizonyítvány rovatait. Kimutatás áll rendelkezésre a mulasztás bejegyzésére, ennek megindokolására, valamint az átköltözés és egyéb évközben történő változások feltüntetésére.

A látogatási és előmeneteli napló egy lapjának első oldala:

Sorszám:

Anyakönyvi szám:

Oldal:

(a növ. neve)

született 193__ év ____ hó ____ napján ____ községben ____ járás

____ megye, illetőségi helye ____ jegyzőség ____ járás

____ megye ____ vallása ____ iskolába kezdett járni 19__ év ____ hó ____ n.

____ községben, az itteni intézetbe 19__ év ____ hó ____ n. (____ oszt.)

Lakik: ____ -nél, ____ u. hsz. 19 ____ -tól, 19 ____ -ig.

(Változás) ____ -nél, ____ u. hsz. 19 ____ -tól, 19 ____ -ig

____ -nél, ____ u. hsz. 19 ____ -tól, 19 ____ -ig.

Szülők: (apja, anyja, gyám) ____ foglalkozása ____ aki

____ községben ____ u. hsz. lakik, posta ____ , vasúti

áll. ____ jegyzőség ____ , járás ____ , megye ____

Változások:

ELŐMENETEL				MULASZTÁSOK												
T a n t á r g y a k	I. félév	II. félév	Elb.biz.	Napok	H ó n a p o k											
					IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	A mulasztás oka	
Magaviselet				1											Bejegyzések : az átköltözésről, kilépésről, stb.	
Szorgalom				2												
Hittan				3												
Polg. nev. tan.				4												
beszédképzés				5												
A t á r s a l g á s				6												
o l v a s á s				7												
nyelvtan és h.ír				8												
fogalmazás				9												
kiejtés				10												
szájról-olvasás				11												
Honismeret				12												
Földrajz				13												
Történelem				14												
Természetrájz				15												
Természettan				16												
Számítan és mért.				17												
Rajz				18												
Szépírás				19												
Te stnevelés				20												
Kézügyesség				21												
Női kézimunka és háztartástan				22												
Dolg. külalakja				23												
Általános osztályz.				24												
Mulasztott	igazolt			25												
félnapok	igazolatlan			26												
száma	összesen			27												
				28												
A tanuló felsőbb osztályba léphet. Az elbocsátó bizonyítvány kiadatott				29												
				30												
				31												
19 ... év hó ... napján.															igazolt	havi mulasz- tások összege
															igazolatlan	
															összesen	

A lap másik oldala a következőket tartalmazza:

Oldal:

Sorszám:

A siketség foka:

Beszédmaradványa:

A megsiketülés oka és ideje:

Egyéb hibák és különlegességek:

Különös képessége:

Nevelői észrevételek:

Alul:

Orvosi vizsgálat:

Dátum	Magassága cm.	Súly	Ki- és belélegzés cm.	Orvosi lelet	Megjegyzés

Segélyek:

Dátum	A segély neme	Az ajándékozó neve	Dátum	Az ajándék neme	Az ajándékozó neve

Az osztálykönyv második része előtt álló külív a következőket tartalmazza:

Osztálykönyv

*a siketnémák komáromi m. kir. áll. intézete VI. osztálya számára
az 1938—39. tanévben.*

igazgató.

osztályfőnök.

a többi tanárok:

A felvidéki siketnéma-intézetek osztályadminisztrációja.

A külv belső oldalán a következő kimutatás van:

Az egyes tantárgyak heti óraszámja:

TANTÁRGY		Heti órák száma	T a n í t j a	Megjegyzés
Vallás tan	róm. kat.			
	ref.			
	izr.			
Polg. nev. tan.				
Anyanyelv	beszédképzés			
	társalgás			
	olvasás			
	nyelvtan és helyesírás			
	fogalmazás			
Honismeret				
Földrajz				
Történelem				
Természetrájk				
Természettan				
Számítan és mértan				
Rajz				
Szépírás				
Testnevelés				
Kézügyesség				
Női kézimunka és háztartástan				
Összesen:	fiúk			
	leányok			

Alatta:

Változások a tanév közben:

A heti napló (osztálykönyv) beosztását a következő minta mutatja be:

		hét	-től		-ig
Dátum	Nap	Óra	Tárgy	T a n a n y a g	Megjegyzés
1939. márc. 6.	H é t f ő	8—9	Számтан	Szorzás 10-zel	
		9—10	Leíró	A kórház	
		10—11	Fogalmazás	Hogyan vigázzunk a betegre ?	
		11—12	Természetrajz	A tyúk	
		2—3	Fiú torna	Szergyakorlat, játék	
		3—4	Női kézimunka	Ingszabás	
		4—5	Leány torna	Csukló és kargyakorlat	
		5—6			
1939. márc. 7.	K e d d	— " —	s t b.		

A látogatási és előmeneteli napló és az osztálykönyv között két ill. három, a következőkben vázolt kimutatás van, melyek fél-évenként, illetőleg évvégén töltendő ki.

Mulasztási kimutatás.

I D Ő	Tanulók száma		Tanítási félnapok száma						
	Leg-kisebb	Leg-nagyobb	általában	nem mulasztott	%	mulasztott			
						igazolt	%	igazolatlan	%
I. félév									
II. félév									
Összesen									

A mulasztás oka.

A TANULÓ NEVE	Családi ok	Szociális hiányok	Bárányhimlő	Vörheny	Torokgyík	Emésztőszervek	Rüh	Sérülés										Összesen
Összesen																		

Tantervünk anyaga általában a hivatalos magyar tantervvel megegyező. Részletes kidolgozásában azonban teljesen eltérő. Minden tárgyat havi és heti feldolgozásban készítettünk el. Ez a beosztás teljesen megfelelt az osztálykönyv beosztásának, mert itt tulajdonképen az anyag órabeosztását végeztük el. Szárazzá válhatott volna tanításunk az előbb vázolt tárgykörök felosztása mellett, ha nem adatott volna mód az élet jelenségeinek bekapcsolására. Éppen ezért minden tárgynál teljesen szabadkezet kapott a tanár az alkalmasszerűségek és az iskolai élet közben felmerülő változások, stb. felhasználásában. Nagyszerű például szolgáltak itt az őszi felszabadulási mozgalmak és események. A leíró oktatásban pl. hónapokig eltértünk a tananyagban előírt tanítási menettől. Voltak hetek, amikor úgyszólván az összes tárgyakat az események sorozata kötötte le. És ezt az előírások betartása mellett tettük. Tantervi utasításaink megengedték, hogy az órarend és a tanterv keretétől teljesen eltérjünk, ha arra indokolt körülmények készítetnek. Ilyenkor csak arra kellett szorítkozni, hogy az egyes tárgyak heti óraszámainak megfelelő időt hetenként betartsuk.

Talán fölöslegesnek és soknak látszik az a munka, amit a mi osztályvezetésünk ad, különösen, ha számba vesszük az egyéniségi lapokkal való munkát is, mert ezeket a gyermekek egész évi megfigyelése és pontos feljegyzése alapján kell vezetni, de kétségkívül fontos tényezőként szerepelnek az osztályfőnök kezében és az igazgatás szempontjából is előnyös. Előfordulhat, hogy az osztályfőnök személyében történik változás s ilyenkor az új tanárnak valóságos lélekanalízist, adathajszolást kell végeznie, hogy új növéndékeit megismerhesse, tanítását erre alapozhassa. Az erre fordított idő fölösleges időpazarlás, a gyermek szempontjából pedig lényeges veszteség. Tanév közben számtalanszor szükségünk van különböző

adatokra, de néha évek múlva is kell keresni régi növendékeinkre vonatkozó dolgokat. Ilyenkor nagyon megkönnyíti munkánkat, ha a növendékekre vonatkozó minden adatot egy helyen találhatjuk meg.

Tervezet az értelmi fogyatékosok oktatás- ügyének rendezésére.

— Hozzászólás dr. Baranyay Géza, lapunk ezévi első számában megjelent: Gyógypedagógiai gondolatok az értelmi fogyatékosok nevelés-oktatásáról című cikkéhez. —

Irta: Kádas György.

Köszöntöm lapunkat, az egységes Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönyét s egyúttal örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy dr. Baranyay Géza kartársam fejtegetéseihez hozzászóljak. Amit ő gondol a fölvetett kérdésről, azt gondolják azok a szakemberek is, kik a szellemi fogyatékosok ágazatát szolgálják. Sokan és sokszor eltűnődünk azokon az okokon, melyek miatt az értelmi fogyatékosok oktatásügye a kezdeti nekilendülés után megállapodott, majd némely vonatkozásban visszaesett. Teljes zürzavar, ködös állapot jellemzi a jelenlegi helyzetet. Mit hoz a jövő, milyen irányú s mértékű lesz a kibontakozás, — senki sem sejtheti ma. Csak egy látszik bizonyosnak és pedig az, hogy az élet és a társadalompolitika gyorsütemű fejlődése és követelése nem is olyan sokára rákényszeríti az államot és a társadalmat egyaránt e fontos kérdésnek gyökeres rendezésére.

Hogy megállapíthassuk, mi volna a tennivaló az értelmi fogyatékosok érdekében, meg kell vizsgálnunk a kérdést a múlt, a jelen és a jövő szempontjából.

Megtettünk-e a múltban minden lehetőt a fogyatékos értelmű gyermekek nevelő-oktatása, gyakorlati kiképzése, foglalkoztatása és ápolása érdekében?

137 évvel ezelőtt az akkori Magyarország kormányzatának és társadalmának figyelme csupán a siketnémák-, 113 évvel ezelőtt pedig csak a vakok felé irányult. Ezek a fogyatékoságok ugyanis szembeötlőbbek, mint az értelmi fogyatékoság. Ezért létesült már 1802-ben a siketnémák váci-, majd 1826-ban a vakok budapesti országos intézete. Az elindított mozgalomnak igen szép eredményei mutatkoztak, mert a siketnémák részére Nagy-Magyarországon 1914-ig a váci 2 foglalkoztatóval együtt 16 intézet, a vakok részére pedig 3 nevelő-, 3 ifjúvakokat nevelő-foglalkoztató- és 3 foglalkoztató, összesen 9 intézet létesült.

Az értelmi fogyatékosok nevelő-oktatása a budapesti áll. gyógypedagógiai intézet létesítésével 43 évvel ezelőtt, 1896-ban kezdődött. 1904-ben létesült a borosjenői áll. gyógypedagógiai intézet. A képezhetetlen ért. fogyatékosok Budapesten a Frimm-, Pelsőcön a Blum-, az epilepsiások pedig a balfi intézetben ápolattak.

A bejáró értelmi fogyatékos gyermekek nevelő-oktatásával foglalkozott az 1900-ban Budapesten létesített áll. kisegítő iskola és az 1907. és 1914. között megnyílt 5 vidéki kisegítő iskola. 1914-ig tehát összesen csak 10 értelmi fogyatékosokról gondoskodó intézmény működött.

Dr. Baranyay Géának az a megállapítása, hogy kb. 8—10-szer akkora az értelmi fogyatékosok száma Hazánkban, mint az érzékszervi fogyatékoské — nemcsak a jelenre vonatkozik, hanem a múltban is így volt ez. Ebből nyilván az is következne, hogy ha Nagy-Magyarországon a siketnémák részére 1914-ig 16 intézet működött, a szellemi fogyatékosok részére zárt intézetek és kisegítő iskolák alakjában nyolc-tíz-szer ennyi intézménynek kellett volna működnie.

A budai áll. intézet létesítésétől 1914-ig mindössze 18 év telt el, míg ezzel szemben a hazai siketnémák oktatásügyének ebben az időben már 112 éves múltja volt. Ezalatt a 112 év alatt minden lehető ki is használtak a kiváló intézeti vezetők és tanári testületek arra, hogy a siketnémáknak csaknem 100%-a beiskoláztassék.

Mire a szellemi fogyatékosok nevelés-oktatásügye nagyobb lendületet vehetett volna, megnehezült az idők járása Hazánk fölött. A világháború, Trianon nem volt alkalmas az eszme komoly továbbfejlesztésére.

1920-tól 1935-ig — 15 év alatt — mindössze még 3 zárt intézet (a szűfvárosi Miklós-téri, a gyulai [1925] és a kisujszállási [1928]) és 16 önálló kisegítő iskola és a székesfővárosban 77 kislétszámú osztály létesült. A székesfőváros által 1923-ban életrehívott rákosfalvi (Zsivora-utcai) zárt gyógypedagógiai intézet 6 évvel ezelőtt megszűnt. Nyomában kislétszámú osztályok nyíltak meg.

A budai áll. gyógypedagógiai intézet alapítása (1896) óta 1935-ig eltelt 39 év alatt tehát mindössze négy zárt intézet, 21 kisegítő iskola s a székesfővárosban 77 kislétszámú osztály létesült s ezekben a volt Szakfelügyelőségünk 1934—35. évi jelentése szerint összesen 3313 növendék részesült nevelő-oktatásban a siketnémák 12 intézetében ezidőtájt beiskolázott 1033 s a vakok intézetében volt 560 növendékkel szemben.

Külön megemlítenő, hogy a siketnémák 15 intézete, a vakoknak pedig mindegyik intézete internátusos és a növendékek nagyrészt az állam (köz) költségén nyernek itt elhelyezést. A szellemi fogyatékosok 4 zárt (internátusos) intézetében 500, a kisegítő iskolákban és a kislétszámú osztályokban együtt 2813 *bejáró* növendék volt, kiket a család tartott el. De hogyan? Az egyes kisegítő

iskolák beszélhetnének erről! Jelentős társadalmi gyűjtés és segélyezés nélkül, még cipőjük sem lett volna a szegény gyermekeknek.

Mint hogy a föltételezett kb. 15.000 fogyatékos értelmű gyermek között képezhetetlenek is vannak, meg kell emlékeznünk az ápoló intézetekről is, melyekben mintegy 500 képezhetetlen gyermek nyert elhelyezést. Így a gyulai áll. közkórház elmeosztályán kb. 130, a szegedi Boromei Irgalomházban kb. 120, a ref. egyház tiszafüredi Szeretet-Otthonában 70, a törökbálinti szerzetesrendi otthonban kb. 80—100, a rákosfalvi Emberbaráti-Otthonban 20—25, s a két Wallrabenstein-Otthonban kb. 60 ápolat. *Pudakeszi*

Az összehasonlítás alapján kitűnik tehát, hogy az értelmi fogyatékosok alig 3.5-szer annyian (3813) részesülnek súlyosabb föltételek mellett s csak félig-meddig megfelelő nevelő-oktatásban, ápolásban az 1033 siketnéma növendékkel szemben, holott az országban élő értelmi fogyatékosok létszáma 13—14-szer annyi, mint a siketnémáké. Amíg a siketnémák csaknem teljes számban internátusos intézetekben beiskoláztattak, az ért. fogyatékosoknak alig 25%-áról (3813) történik úgy-ahogy gondoskodás (legalább részben oktatásban részesülnek) és csak 7%-a van internátusos intézetben, ami nevelés szempontjából tökéletesebb, mint a csupán iskolai oktatás, mely mellett a szülők szociális terhén, anyagi gondjain is csak kis mértékben történik könnyítés.

1935. óta, amióta a gyógypedagógiai intézetek országos szakfelügyelősége megszűnt, nincs biztos adat az ért. fogyatékosok intézeti, iskolai és létszámbeli viszonyairól. De időbelileg még oly közel vannak az 1935. évi szakfelügyelői jelentésben foglalt ismeretek, hogy azokat most is elfogadhatjuk tájékoztatásul.

Igen tanulságos gondolatokat ébreszt ez a jelentés, ha csak egy kis időt, türelmet szentelünk a különböző kimutatások áttekintésére.

*

Az utóbbi 10 év alatt olyan sokszor hallottuk egyesektől, de parlamenti beszédekből is olvashattuk, hogy indokolatlanul sokat áldoz az állam a gyógypedagógiai intézetekre, különösen érte ezalatt a „hülyék”-et, míg ugyanakkor pl. a gazdasági szakiskolákra szánt összegeket szűkkeblűen méri az állami költségvetés. Az egészséges értelmű embereknek ez a vélekedése nem utolsó sorban oka annak, hogy ügyünk nem csupán megállt fejlődésében, de visszaesett.

Nézzünk végre szembe ezzel a merev, elutasító magatartással, mely lassan már bennünket, szakembereket is kétkedőkkel és kishitűekké változtatott olyannyira, hogy az általános nyomás és hangulat mellett alig adunk hangot ellenérveinknek. Pedig mennyi van!

Ha a szakfelügyelői jelentésben azt vizsgáljuk, hogy a 4 zárt intézetben, 21 kiegészítő iskolában, a szfővárosi 77 kislétszámú osztályban levő 3313 értelmi fogyatékos gyermek honnan, milyen társadalmi rétegből került ki, a következő sokat jelentő eredményre jutunk.

A) Zárt intézetek.

I. A szűfvárosi Miklós-téri gyp. intézet és a budai áll. győgy-ped. intézet együttesen 199-es létszámából:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	25%
Iparos gyermeke	30%
Napszámos, munkás, szolga és földműves gyermeke	27%
Egyéb, ugyancsak szegény emberek gyermeke	18%
Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt	75%
Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermekei együtt	25%

II. A vidéki győgy-pedagógiai intézetekben 301 növ. létszámából:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	3%
Iparos gyermeke	20%
Napszámos, munkás, szolga, földműves gyermeke	48%
Egyéb fogl. szűlők gyermeke	29%
Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt	97%
Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermekei együtt	3%

III. A fővárosi és vidéki győgy-pedagógiai intézetek együttes 500-as létszámából:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	12%
Iparos gyermeke	24%
Napszámos, munkás, szolga, földműves gyermeke	39%
Egyéb foglalkozású szűlők gyermeke	25%
Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt	88%
Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermekei együtt	12%

B) Kisegítő iskolák (kislétszámú osztályok).

I. A szűfvárosi 77 kislétszámú osztály (1448 növ.) és a bpesti áll. kisegítő iskola (130 növ.) együttes 1578 növendék létszámából:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	5%
Iparos gyermeke	15%
Napszámos, munkás, szolga gyermeke	60%
Egyéb foglalkozású szűlők gyermeke	20%
Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt	95%
Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermekei együtt	5%

II. Vidéki kisegítő iskolák 1235 növendék létszámából:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	5%
Iparos gyermeke	20%
Napszámos, munkás, szolga és földműves gyermeke	60%
Egyéb foglalkozású szűlők gyermeke	14%
Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt	94%
Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermekei együtt	6%

III. Fővárosi és vidéki kisegítő iskolák (a szűfvárosi kislétszámúakkal) együtt: 2813 növ.:

Tisztviselő, egyéb ért. foglalkozású és kereskedő gyermeke	5.5%
Iparos gyermeke	17.5%

Napszámos, munkás, szolga, földműves gyermeke	—	—	60.0%
Egyéb foglalkozású szülők gyermeke	—	—	17.0%
<i>Iparos, napszámos, munkás, szolga és egyéb szegények együtt</i>			<i>95%</i>
<i>Tisztviselő, más ért. fogl. és kereskedő gyermeke együtt</i>			<i>5%</i>

Az összehasonlítás minden kétséget kizáróan azt bizonyítja, hogy 75—97%-ig a szegényebb néposztály az a társadalmi réteg, ahonnan az ért. fogyatékos gyermekek kikerülnek.

*

Ha az ért. fogyatékossgot előidéző születés előtti és szerzett okokat is vizsgáljuk, ugyancsak arra az eredményre jutunk, hogy a szegényebb néposztály (iparos, napszámos, szolga, földműves és egyéb foglalkozásúak) népbetegségei és szociális viszonyai adják a nagyobb százalékot.

Ennek bizonyítékaul álljanak itt az alábbi kimutatások.

I. *A 4 zárt intézet 500 növendékének adatai.* Ezek között 241 gyermek áll. gyermekmenhelyi kötelékbe tartozik, miért is ezeknél az előidéző okok 50%-át nem sikerült kimutatni.

1. Születés előtti okok	—	—	—	52%-ban (259 esetben).
Ismeretlen ok	—	—	—	46%
Szülők alkoholizmusa	—	—	—	14%
Szülők elmebaja	—	—	—	14%
Szülők vérbaja	—	—	—	13%
Szülők tuberculosisa	—	—	—	7%
Szülők vérrokonsága	—	—	—	2.5%
Szülők epilepsiája	—	—	—	2.5%
Szülők egyéb betegsége	—	—	—	1%
2. Szerzett okok	—	—	—	48%-ban (241 esetben).
Ismeretlen ok	—	—	—	60%
Angolkór	—	—	—	9.5%
Agyhártyalob	—	—	—	8.5%
Hevenyfertőző betegségek	—	—	—	6.5%
Külső erőszak	—	—	—	5%
Nehéz-szülés	—	—	—	3%
Agyvelőgyulladás	—	—	—	3%
Egyéb ok	—	—	—	4.5%

II. *A 21 kiegészítő iskola 1365 növendékének adatai.* (A szfőváros kislétszámú 1448 növendékéről nincs adat.)

1. Születés előtti okok	—	—	—	56%-ban (767 esetben).
Ismeretlen ok	—	—	—	27%
Szülők alkoholizmusa	—	—	—	28%
Szülők tuberkulózisa	—	—	—	18%
Szülők vérbaja	—	—	—	11%
Szülők elmebaja	—	—	—	8%
Szülők vérrokonsága	—	—	—	3%
Szülők egyéb baja	—	—	—	5%

2. Szerzett okok — — — — —	44 ^o / _o -ban (598 esetben).
Ismeretlen — — — — —	25 ^o / _o
Hevenyfertőző betegség — — — — —	22 ^o / _o
Angolkór — — — — —	19 ^o / _o
Nehéz-szülés — — — — —	13 ^o / _o
Koraszülés — — — — —	5.5 ^o / _o
Külső erőszak — — — — —	5.5 ^o / _o
Merevgörcs — — — — —	4 ^o / _o
Agyvelőgyulladás — — — — —	2.5 ^o / _o
Egyéb — — — — —	3.5 ^o / _o

Ezekből a kimutatásokból azt látjuk, hogy a zárt intézeti növendékeknél a születés előtti okok között (52°/_o) a szülők alkoholizmusa, elmebaja, vérbaja és tuberculozisa viszik a főszerepet 48°/_o-ban. Vegyünk az ismeretlen 46°/_o-ból ezekhez még 40°/_o-ot, összesen 88°/_o-ra tehető ez a négy ok együttevée, miből ha 10°/_o-ot a nem szegény rétegre leütünk, mintegy 78°/_o esik a szegény néposztályokra.

A szerzett okok (48°/_o) közül az angolkór, agyhártyalob, hevenyfertőző betegségek és erőszakos behatás együtt 24.5^o/_o-ban szerepelnek. Ehhez vehetünk az ismeretlen 60°/_o-ból 55°/_o-ot, s így mintegy 79—80°/_o-ra tehető e négy ok együtt, miből a legszegényebb néprétegekre bizonyára 70°/_o is esik.

A kiegészítő iskolák növendék-anyagánál az alábbiakat mutathatjuk ki.

A születés előtti okok közül (56°/_o) a szülők alkoholizmusa, tuberculozisa, vérbaja és elmebaja együtt 65°/_o-ban mutatható ki. Ehhez a 27°/_o ismeretlen okból idevehetünk 20°/_o-ot, amivel együtt 85°/_o lesz. Ha ebből 10°/_o-ot leütünk a nem szegény rétegekre, legalább 75°/_o esik a szegényekre.

Szerzett okok (44°/_o) közül a hevenyfertőző betegségek, angolkór, nehéz-szülés, koraszülés és külső erőszak együtt 65°/_o-ot adnak. Ehhez a 25°/_o ismeretlenből tehetünk 20°/_o-ot s így együtt: 85°/_o lesz, miből legalább 75°/_o esik a szegényekre. Hisz ezeknél fordul elő nagyobb mértékben hevenyfertőző betegség, ahol tömegesen laknak egy szobában s itt van a melegágya az angolkórnak is. A nehézszülés esetében vajjon hány szegény — különösen tanyai — anyának van módja klinikán, orvosi felügyelet mellett szülni?

Ha a még el nem helyezett, be nem iskolázott, otthon a családonál levők közül 12.000 tanköteles korú fogyatékos értelmű gyermek szüleinek foglalkozását, valamint a fogyatékoságot előidéző okok arányszámát úgy állapítjuk meg, hogy a szegény rétegekre 75°/_o esik (pedig közel van a 80°/_o-hoz is), akkor csaknem 9000 iparos, napszámos, munkás, szolga s egyéb szegény család sinylí azt a szerencsétlen helyzetet, hogy értelmi fogyatékos gyermeke van, aki elvész önmagának, a családnak, a köznek, akiért még él, mindig reszket, felel egy felnőtt egyén, aki ezért maga nem is mehet munkára, mert a felügyelet nélkül hagyott gyermek ölhet,

gyujtogathat, bármely pillanatban ön- és közveszélyes lehet s akiért a családfő a törvény előtt mindig felelősséggel tartozik.

Csak az tudja ennek a szerencsétlenségnek teljes súlyát átérzeni, akinek van ilyen gyermeke, vagy aki annyi kesergő, felvételt-kérő kérvényt olvasott, mint egy-egy intézeti igazgató.

A társadalom a legelemibb faj- és önvédelmet mulasztotta el eddig is és elmulasztja ezután is, ha nem gondoskodik az értelmi fogyatékosok tízezreiről. Pénzben sok-sok millió pengőre tehető az a teher, amit a nevelő-oktatásban és gyakorlati kiképzésben, gondozásban nem részesült, e nélkül felnőtt értelmifogyatékos egyének okoz az országnak. Gondoljunk a bűnöző szellemileg gyenge egyének nagy tömegeire, akik a rendőrségi fogdák, átmeneti otthonok, dologházak, börtönök, kórházak lakói lesznek előbb vagy utóbb. Mennyi anyagi áldozatot jelentenek az államnak! Milyen sok a prostituált, szellemileg gyenge nő! A nemi betegségek terjedésének útját itt is megtalálhatjuk. Az áll. gyermekmenhelyek tanuszkodhatnának arról is, hogy értelmifogyatékos anyák mily nagy százalékbán keresik fel intézményeiket szellemi fogyatékos gyermekeik elhelyezése végett.

Nagy kár az államnak továbbra is parlagon hagynia a be nem iskolázott 10—12000 fogyatékos értelmű egyén 40—50%-ának testi és értelmi erejét!

Gondos számítással kimutatható, hogy az állam (társadalom) azzal, hogy egy képezhető szellemi-fogyatékosot gyógypedagógiai nevelő-oktatással és gyakorlati kiképzéssel a dolgozó társadalomnak visszaad, annak egész életén át kb. 9000 P-t takarít meg. Míg ha magára hagyja, sohasem lesz belőle kereső egyén, hanem a falu bolondjaként tétlenül éli le életét s ezenkívül egy reá ügyelő épkezláb ember munkaerejét is leköti — s ezzel ugyanennyit, vagy az alig kiszámítható, egyéb károkkal együtt még többet is ráfizet a köz, az állam.

Amikor pl. a szíkes föld javítására az állam — igen helyesen — 100 millió pengőt áldoz, hogy a többtermelést előmozdítsa, a munkás kezek számát is hasonló áldozatkészséggel kell gyarapítanunk.

A képezhető szellemileg gyenge egyén megfelelő nevelés és gyakorlati kiképzés után — ha kellő irányításban részesül, — egész életén át mindenkor megkeresi a létfenntartásához szükséges anyagi eszközöket. Erre bizonyíték az az iskolát végzett nyolcgyámolt, akik kísérletként 6 év óta gazdacsaládoknál dolgoznak mint cselédek s kiknek a teljes ellátáson és ruházaton felül 1100 P megtakarított pénzük van a postatakarékban.

*

A képezhető és képezhetetlen (ápolásra szoruló) értelmifogyatékosokról való intézményes gondoskodás, pénzügyi szempontból is gazdaságos az államra nézve. Ennek indokolásul szolgáljon a következő négy számvetés.

I.

Egy nevelő-oktatásban, gyakorlati kiképzésben, ápolásban nem részesült értelmifogyatékos gyermek otthoni gondozási költségei 40 átlagéves korig.

1. Élelmezés (napi 30 f) évi 110 P, ruházat évi 25 P, orvos, gyógyszer évi 5 P, összesen évi 140 P; 40 év alatt	5600 P
2. 7 éves koráig a felügyeletet végző egy 14—15 éves testvér munkavesztése napi 50 f-vel, évi 150 P, 7 évre összesen	1050 „
3. Egy felnőtt további, 33 évre szóló felügyelete, munkavesztés értéke évi 300 P, 33 évre	9900 „
Összesen:	16.550 P

Keresetként (bevételeként) egy képezhetetlen értelmi fogyatékosnál alig várható valami, mert ha itt-ott munkálkodik is, ennek értéke csekély, semmivel sem több, mint amennyibe a szoros felügyelet kerül.

Semmiféle okoskodás sem tarthatja túlzottaknak ezeket az adatokat. Ez az élet, a valóság! Ellenkezőleg, igen szerény élet-körülményeket vettünk figyelembe. Ha nincs tökéletes felügyelet, a gyakran ön- és közveszélyes értelmi-fogyatékos egyén anyagiakban, erkölcsiekben felbecsülhetetlen kárt okozhat. Csak nem lehet megnyugtató az az eljárás, hogy a munkába menő szülők bezárják egy szobába, kamrába hasznavehetetlen gyermeküket. Volt rá eset, hogy egy szülő ketrecbe zárta, egy másik szülő pedig az istállóba kötötte értelmifogyatékos fiát.

Birói vizsgálat állapította meg egy 12 éves gyengeelméjű fiúról, hogy a faluban 14 házat gyújtott föl. Más esetben egy 8 éves szellemifogyatékos fiú disznóölödsdi-játék közben leszúrta 2 éves húgát.

Minden szakember előtt ismeretes a sok-sok szegény szülő keserves panasza, hogy fogyatékos értelmű gyermeke miatt nem tud munkára menni. És vajjon mennyi tragédia van amögött a jelenség mögött, hogy az egyik áll. intézethez egy-egy évben 1500—2000 felvételi kérvény is érkezik, de alig 15—20 gyermeket lehet csak fölvenni.

II.

Egy gazdasági (gyakorlati) alapon működő gyógyped. nevelő-foglalkoztató és ápoló intézet adatai szerint, 135-ös növ. létszámot véve alapul, egy növendék évi, illetőleg 7 évi kiképzésének költségei (az 1936/37. költségvetési évben).

	Kiadás:	Bevétel:
1. Költségvetés szerint évi kiadás (illetmények: 4 tiszttviselő, 3 tanár, 1 nev. tanár, 1 kertész és 17 egyéb alkalmazottnak; élelmezés, épületek fönntartása és egyéb dologi kiadások)	62281 P	

2. 6 tanerő állami fizetése — — — — —	16758 P	
3. Ingatlanok: épületek és 5264 négyszögölnyi földterület 225.000 P vételárának, átalakításának, 30.000 P berendezésének, összesen 255.000 P-nek 4%-os kamata évenként —	10200 P	
4. A 255.000 P évi amortizációja (50 évet véve alapul) — — — — —	5100 P	
5. Költségvetésen kívül, a gyermekmenhelyi gyermekek ruházata természetben, ennek növendékenkénti értéke 55 P, 120 növendék-re évenként esik — — — — —	6600 P	
6. 5264 négyszögölnyi telek értéke 50 év múlva, á 4 P, összesen 21.056 P, 1 évi hányada —		421 P
7. Épületek értéke, a kezdeti 225.000 P és a későbbi megtakarításokból épült egyéb épületek értékével: 39.500 P-vel együtt 264.500 P-nek 50 év után, 30%-os alapon számítva: 79.350 P, egy évre jut — — — — —		1857 P
8. Berendezés, leltári tárgyak, állatok, stb. értéke az állandó pótlással, karbantartással bármikor történő fölszámolás esetén, a beszerzési 54.000 P 30%-a = 16.200 P, ennek 1/50-ed része (évenként) — — — — —		324 P
	Összesen: 100.939 P	2602 P
	Le a bevételt: 2.602 P	
135 növendék évi költsége: 98.337 P		
1 növ.-re esik évi 728 P		
7 évre 5096 P		

III.

Egy képezhető értelmi-fogyatékos gyermek családi és intézeti nevelő-oktatásának, foglalkoztatásának, eltartásának költségeit együttesen:

1. Családi eltartási költségek, évi 140 P-vel 7 éves korig	980 P
2. Egy 14—15 éves felügyelő testvér munkaveszteségének értéke évi 150 P-vel, 7 évre — — — — —	1050 „
3. Intézeti nevelő-oktatása, munkára kiképzési költségei	5096 „
4. Munkanélküliség, betegség esetén évenként 30 nap keresetveszteség (á 50 f) 15 P, 26 évre — — — — —	390 „
5. Orvos, gyógyszer, kórház évi 10 P (ami betegségi biztosítás mellett elmarad), 26 évre — — — — —	260 „
	40 évre: 7776 P

IV.

Egy képezhetetlen, ápolásra szoruló gyermek intézeti gondozása, ellátása — miután a tanárok fizetése, tantermek, tanszerek stb. költségeinek beállítása elmarad, — legalább 40%-kal kevesebbe-

kerül, mint a nevelő-oktató és foglalkoztató intézet növendékeié, s így legfőljebb napi 1.20 P-be, évi 440 P-be kerül egy-egy ápol. Ennek megfelelően, ha 7 éves korig otthon marad, azontúl 40 éves koráig ápoló intézetben gondozzák, a következő költségkép mutatkozik.

1. Családi ellátási költség évi 140 P-vel 7 éves korig —	980 P
2. Egy 14—15 éves felügyelő testvér munkavesztesége	1.050 „
3. Intézeti ápolási költség évi 440 P, 33 évre — — —	14.520 „
40 évi költség:	16.550 P

*

A bemutatott négy számvetés (I., II., III., IV. alatt) tanulságai a következők:

Az I. számú számítás szerint egy nevelő-oktatásban, gyakorlati kiképzésben nem részesülő, otthon családi körben élő ért. fogyatékos 40 éves koráig kb. 16.550 P-be kerül a családnak, köznek.

A II. számítás szerint egy gyermek kiképzése az intézetben évi 728 P-be, 7 éven át 5096 P-be kerül.

A III. számítás azt mutatja, hogy az ért. fogyatékos, ha kiképezik, 7 éves koráig családi gondozással, 14—15 éves koráig kiképzéssel, illetőleg 40 éves koráig önmaga fönntartása mellett: 7776 P-be kerül a családnak, államnak együtt.

Ezek szerint tehát 8774 P-t, közel 9000 P-t takarít meg a család és állam együtt egy képezhető értelmi fogyatékos egyén életén át. Ha a 15.000 fogyatékos értelmű egyén kétharmad részét: 10.000-et képezhetőnek veszünk, akkor közel 90 millió P-t takarít meg az állam rajtuk a kiképzéssel és foglalkoztatással, egész életükön át. Sőt tőkegyűjtésükkel — amint azt a hivatkozott példa mutatja — még adófizető polgárai is lehetnek az államnak tőkekamat adójuk révén, de legalább is hozzájárulnak tőkájükkal a pénzhiitel-forgalom növeléséhez. Ha fejenként csak 100 P-t takarítanak is meg egy életen át, a 10.000 egyénnek 1 milliója lenne takaréokban.

A IV-ik kimutatásból azt látjuk, hogy a képezhetetlen fogy. értelmű egyének ápolóintézeti elhelyezése, gondozása ugyanannyiba: 16.550 P-be kerül a köznek, mintha a családnál maradna. Lát-szólag tehát itt semmi előny sincs az államra. Csakhogy a felügye-let teljesebb lesz, a szülő és felügyelő családtag munkás keze fel-szabadul. Ezenkívül ilyen intézeti gondozás mellett sok egyénnek még mutatókozó aktivitását gyakorlati munkára jobban föl lehet használni, mint otthon, ahol a szülők részint kímélik gyermekei-ket, részint türelmetlenek is ilyen feladatokhoz. Erre igen jó pél-dát mutat a tiszafüredi Ref. Szeretettotthon 70 képezhetetlen nö-vendékével, ahol a győgy-pedagógiai szakember-vezető megfelelő szakoktatással és irányítással meglepő eredményeket ért el a kony-hakertben, háztartásban egyaránt s így nagyban könnyít az inté-zet anyagi terhein. Ott nem is valószínű, hogy egy ápoló napi 1.20 P-be kerülne, hanem bizonyára jóval kevesebből is kijönnek, mint

ahogy azt főntebb számítottuk. Viszont az 1.20 P mellett meglepetés nem érheti a fenntartót, mert ennyiből *ki kell jönnie* akkor is, ha minden növendék csupán tengő életet él, semmire nem használható.

Mit kellene tennünk a jövőben a szellemi-fogyatékosok érdekében?

Mindenekelőtt a mintegy 14.000—15.000 ért. fogyatékos egyén pontos összeírására, azután pedig azok osztályozására lenne szükség, hogy megtudjuk: ki milyen értelmi fokon áll és ki milyen iskolába vagy intézetbe való? Dönteni kellene a különböző iskolais intézeti fajtákról és arról is, hogy években mennyi elmaradással való valaki *a kislétszámú osztályba, a kisegítő iskolába*, — melyet jövőben a bejáró gyermekek gyógypedagógiai iskolájának kellene hívunk, — *kit tegyünk internátusos, nevelő-oktató gyakorlati kiképzésű zárt intézetbe, a foglalkoztatóba*, végül ki való ápoló intézetbe?

Ha végignézzük a volt Gyógyped. Országos Szakfelügyelőség 1934—35. évi intelligencia-táblázatát a 4 zárt intézet és 15 kisegítő iskola növendékeiről (6 kisegítő iskoláról és a szfőváros kislétszámú osztályokról nincs adat), — akkor kevés kivétellel azt látjuk, hogy a zárt intézetekben 12.6 év átlagos életkor mellett 4.96 év, a budapesti áll. kisegítő iskolánál 11.6 év életkor mellett 4.4 év, a 14 vidéki kisegítő iskolánál 10.58 év életkorral 3.20 év az elmaradás.

A szfővárosi kislétszámú osztályok 1448 növendékéről csak annyi adat van, hogy néhány *nem osztályozott* gyermek kivételével minden növendék felsőbb osztályba léphetett, egy sem bukott. Tehát csak olyan elmaradást mutatnak, melyet egyénibb oktatással kiküszöbölni lehetett.

Mint látjuk, a budapesti áll. kisegítő iskolának csaknem olyan növendék-anyaga volt, mint a zárt intézeteknek. De a vidéki kisegítő iskolák növ. anyaga sem olyan, amilyent eredetileg szánt a többség ezekbe azok létesítésekor. A kisegítő iskolákba véleményünk szerint a jövőben olyan anyag való, mint amilyen pl. a szfővárosi kislétszámú osztályokban van. Azaz: csak kislefokban elmaradtak, olyanok, kik az egyénibb oktatás és foglalkozás mellett — ha több éven át is — de megbirkóznak a népiskola tananyagával s így visszaadhatók a rendes értelműek társadalmának. Most azért van a kisegítő iskolákban súlyosabb anyag, mert a népiskola ezeket zárta ki, míg a könnyebb fogyatkozásúakkal továbbra is megküzdeni akar. Hogy ezek a súlyosabb fogyatékos, legtöbb esetben erkölcsi fogyatkozásban is szenvedő gyermekek nem kerültek zárt intézetekbe, hanem a kisegítő iskolába, annak a szülők szegénysége, az intézetek kevés száma és korlátolt befogadóképessége is oka.

*

Az ért. fogyatékosok osztályozására és egyes iskolai (intézeti) beosztására nézve talán elfogadható volna az alábbi elgondolás.

1. *Kislétszámú osztályba* vagy a kislétszámú osztályokat magában foglaló *önálló kisegítő iskolába* kerülne az a fogyatékos-értelmű gyermek, aki egy 7 éves rendes értelmű gyermekhez képest $\frac{1}{4}$ —1 évig való elmaradást (6.75—6 éves intelligencia korig) mutat, vagy ha az elmaradás szociális okok miatt állott be.

2. *Gyógypedagógiai iskolába* (napközi otthonnal, bent-étkezéssel, egész napi foglalkozással) kerülnének azok a gyermekek, kik egy 7 éves rendes értelmű gyermekhez képest egy évnél több, egész 3.5 évig terjedő elmaradást (6—3.5 éves intelligencia korig) mutatnak, feltéve, hogy ezenkívül nincs nagyobb fokú erkölcsi vagy testi fogyatékoságuk, nem nyomorékok, nem siketnémák, nem vakok, nem epilepsiások.

3. *Internátusos intézetbe* valók lennének az olyanok, kik egy 7 éves rendes értelmű gyermekkel szemben 1.5—4 éves (3.5—3 éves intelligencia korig) elmaradást mutatnak, ha egyben erkölcsi, testi fogyatkozásuk is van (esetleg halmozódnak a fogyatkozások), siketnémák, vakok, epilepsiások.

A fogyatékos értelmű siketnémák, vakok, foglalkoztatásra még alkalmas nyomorékok, súlyosan erkölcsi fogyatékosok és nehezen nevelhetők, valamint epilepsiások részére külön-külön intézet volna kívánatos.

4. *Ápoló intézetbe* valók azok az ért. fogyatékosok, kik egy 7 éves rendes értelmű gyermekhez képest 4 évnél is nagyobb elmaradást mutatnak (3 éves intelligencia-kortól lefelé a 0 intelligenciáig) és emellett esetleg súlyosabban nyomorékok, siketnémák, vakok, epilepsiások, kik általában nevelő-oktatásban, foglalkoztatásban egyáltalában nem, vagy csak kis mértékben részesíthetők.

Némelyeknél igen nehéz a pontos osztályozás. Ezért a kétes esetekben még külön orvosi és szaklaboratóriumi vizsgálat után bírálendő el, hogy a gyermek milyen fokozatba és intézetbe való. Később az is megtörténhetik, hogy a gyermek értelmi fejlődése megakad, vagy visszaesik. Ez esetben más fokozatba és intézetbe helyezhető. Helyes volna a nevelő-oktató-foglalkoztató intézeteket ápoló tagozattal együtt szervezni, hogy így a kicserélés könnyebb legyen.

Kik végezzék az egész ország fogyatékos értelmű, tanköteles korú gyermekeinek összeírását és osztályozását? Az Orsz. Statisztikai Hivatal végezné az összeírást, a gyógypedagógiai intézetek és gyógypedagógiai iskolák tanárai (szellemi fogyatékosok, siketnémák, vakok intézeteinek tanári testületei), kik az ország különböző részein teljesítenek szolgálatot — ejtenék meg a szükséges vizsgálatokat és osztályozást.

Ha az új tanító-akadémiákon egy kis gyógypedagógiai ismeretet, főként intelligencia-vizsgálati eljárást is tanítanának, az ország népiskolai tanítói is elvégezhetnék a szükséges vizsgálatokat és osztályozást.

Amikor már készen van az ország szellemi-fogyatékosainak összeírása, osztályozása, gondoskodni kellene: 1. *elegendő kislétszámú osztályokról (önálló kisegítő iskolákról), melyek kizárólag a népiskolai tanügyi igazgatás körébe tartoznának*, 2. szorosan vett *gyógypedagógiai iskolákról*, 3. *nevelő-oktató-foglalkoztató és 4. ápoló intézetekről*. Ez utóbbiakban gyógypedagógiai főiskolát végzett tanárok tanítanának, s ezeket a külön gyógypedagógiai felsőbb szervek, tanulmányi felügyelet és igazgatás irányítanák.

Nagyon sajnálatos, hogy megszűnt a gyógypedagógiai intézetek Országos Szakfelügyelősége s ezzel 1936. július 1-től az eddig egységes szellemben irányított gyógypedagógiai intézmények a tanker. kir. főigazgatóságok szerint szétesztattak, hogy szinte mindegyik intézet külön életet éljen, egymásról majdnem semmit sem tudva. A gyógypedagógiai intézetek különféle ágazatait (siketnémák, vakok és szell. fogyatékosok intézeit) egységes irányítás céljából össze kellene fogni az ismét felállítandó Orsz. Szakfelügyelőséggel. Meglepő játéka a sorsnak, hogy míg a három ágazat intézetei közös irányítás mellett dolgoztak, a gyógypedagógiai tanárok két külön egyesületet tartottak fenn. Míg most, amikor az intézetek 8 felé szakadtak, a tanárok egy közös egyesületbe tömörültek. Vagy talán éppen ezért kellett ezt — igen helyesen — megcsinálni?!

Közel 3 év után minden szakembernek látnia kell, hogy a gyakorlatban mit jelent a nem nagyszámú gyógypedagógiai intézmények szétesztása. 3 év óta alig tudunk valamit a különböző intézetek belső életéről, vágyairól, törekvéseiről, tanár- és növendéklétszámainak viszonyairól, stb. Nincs azóta összefoglaló évi jelentés, megszakadt a folyamatosság és sötétben tapogatózunk. Bármily tiszteletreméltó pártatlansággal és ügyyszeretettel is foglalkoznak az egyes tanker. kir. főigazgatóságok ügyünkkel, mégis úgy véljük, hogy főképp a normális ifjúság iskolái és intézetei irányában lekötött érdeklődésük mellett csak kevés alkalom és idő adódik a gyógypedagógiai kérdésekre. Szakelődönk — a budapesti tanker. kir. főigazgatóságot kivéve — sehol nincs. A Tanárképző Főiskola is szünetelteti működését. Buzdítást, irányítást innen sem, sehonnan sem kapunk. Ezért volna helyes — esetleg a budapesti tanker. kir. főigazgatóság kebelében — az Országos Szakfelügyelőséget a három ágazatnak megfelelő számú előadóval és tanulmányi felügyelővel újra fölállítani.

Ilyen megoldás mellett azután egységesen lehetne a gyógypedagógiai intézeteket a Tanárképző Főiskolával egyetemben a gyakorlati élet kívánalmainak megfelelően átszervezni. Ez az átszervezés az ért. fogyatékosok iskolái és intézetei tekintetében következőkben volna kívánatos.

1. *A kislétszámú osztályok* vagy az idevaló növendék-anyaggal benépesített önálló kisegítő iskolák tanítói 4—8 hetes külön tanfolyamot végeznének s tanügyi igazgatás szempontjából ezek az iskolák közvetlenül a kir. tanfelügyelőségekhez tartoznának

minden tekintetben, tehát tanulmányi felügyelet és személyi ügyek szempontjából is.

2. Nagyobb városokban szükség szerint *gyógypedagógiai iskolák* (osztályok) állítandók föl olyan napközi otthonokkal, ahol a szülői házból bejáró, nagyobb fokban értelmi fogyatékos gyermekek reggel 6—7 órától akár este 7 óráig is ételmezésben, gondozásban s a tanulási időn kívül gyakorlati irányú kiképzésben is részesülnének az elméleti oktatással párhuzamosan. Ilyen gyakorlati irányú kiképzés volna a háziiparban, leányok részére kézimunkában és háztartásban; ahol kert van, konyha- és virágkertészetben, ahol nagyobb földterület is rendelkezésre áll, a mező- és állatgazdaságban. Nagyobb városok ilyen gyógypedagógiai iskoláinak napközi otthonaiban a leányok háztartási alkalmazottakká, a fiúk háziszolgákká, kifutókká, udvarosokká képezhetők. Bevezethető a vászon és szőnyegszövés is. A napközi otthonok szükség szerint a nyári szünetben is nyitvatartandók, mert foglalkozás folyik akkor is.

3. *A zárt intézetekben elhelyezett* értelmi fogyatékos gyermekek gyakorlati irányú kiképzését hasonló irányban kellene megvalósítani. Nyári szünet itt se legyen, mert a jól kiépített gazdaságban a gyakorlati képzés és foglalkoztatás ilyenkor a legkiadósabb.

Hogy a gyógypedagógiai iskolák és intézetek a gyakorlati kiképzésnek megfeleljenek, a tantervet ennek szellemében kellene módosítani. *A földterületek megszerzésére a készülő földreform kapcsán a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium útján az intézeteknek igénybejelentéssel kellene élniök.* A Tanárképző Főiskolát is a gyakorlati iránynak figyelembe vételével kellene átszervezni, hogy az innen kikerülő tanárok a gyakorlati, gazdasági irányú követelményeknek is megfelelhessenek. Emellett azonban a tudományos szempont se szenvedjen csorbát, mert *különösen a fogyatékoság megelőzése* terén a tudományosan is kiképzett gyógypedagógiai tanár fontos segítőtársa lehet az orvostársadalomnak és szociológusoknak egyaránt.

4. *Az ápoló intézetek* szintén berendezkedhetnének bizonyos mértékig gazdasági irányú foglalkoztatásra, ahogy ezt — mint említettük, — a tiszafüredi ref. Szeretet-Otthon csinálja.

Minden munkánk kárbarész azonban, ha nem oldjuk meg a végzett növendékek sorsáról való továbbgondoskodásnak, a gyámoltatlanság kérdését. Meglepő egyöntetűséggel kérdezik mindig a laikusok is: „Mi lesz a gyermekekkel, ha kikerülnek az intézetből?” És erre az egészen szakszerű kérdésre szégyenszemmel kell bevallanunk, hogy nincs intézményes, egy életre szóló gondoskodás. A végzett növendékek visszakerülnek a családhoz, az illetékes községbe, vagy ha eléggé módos a szülő, bedugja gyermekét valamelyik emberbaráti otthonba. Vagy elhelyezi magánosoknál, csak hogy ne legyen a család szégyene, ne rontsa leánytestvérének férjhezmenési esélyeit, de gyakran azért is, mert szexuális vágyaival

tűrhetetlenné teszi a női családtagok helyzetét. A szegény szülő ilyen fia, vagy a szülőtlén senkifia, senkilánya magára hagyatva elkallódik, elbukik s lesz belőle az, ami képzés nélkül is lett volna: csavargó, munkakerülő, iszákos, kolduló falubolond, prostituált utcalány, stb. Ezért kár volt a köznek mintegy 5000 P-t kiképzésére kiadnia!

Ezt a nagy horderejű kérdést intézményesen meg kell oldani! De ki oldja meg? Melyik minisztérium? Ha volna Szociális Minisztérium, akkor ezt illelné az intézkedés. Ennek hiányában a Belügyminisztérium és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, részben az Igazságügyminisztérium együttesen, de legfőképpen a Belügyminisztérium hivatott arra, mert ez elsősorban szociális feladat. Mint ahogyan szociális kérdésként kell azt az időt is kezelni, amíg az ért. fogyatékos gyermek intézetbe (iskolába) nem kerül, tehát 7--10 éves koráig. Csak kisebb mértékű a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium feladata a 6—7 évig tartó nevelő-oktatás és gyakorlati kiképzés idején is, mert az intézetek életrehívásának, fenntartásának gondja is elsősorban szintén szociális kérdés, ezért belügyi feladatnak kellene lennie. A Stefánia-Szövetség, a Zöldkereszt-intézmény, a kisdedovás és ezek napközi otthonai, stb. a Belügyminisztérium hatáskörébe tartoznak. Amíg az ért. fogyatékos gyermek intézetbe (iskolába) nem kerül, szükség esetén ezek révén részesül gondozásban. Az ért. fogyatékossgot előidéző szociális, biológiai és betegségi okok megállapítása, *de legfőképpen a megelőzés*, szintén belügyi feladat. A szegényügy, kórházügy is. Ha az ért. fogyatékos egyén egész életéről való gondoskodás — az elméleti és gyakorlati kiképzésen kívül — belügyi igazgatási feladat, akkor az intézetek, iskolák létesítésének, fenntartásának, *egész életre szóló munkatáborok* szervezésének, fenntartásának kérdése is belügyminisztériumi hatáskört kíván.

Bárhova tartozzék is végül az ügy, még igen lényeges kérdés az is, hogy miként kellene megoldani a kiképzésen átesett ért. fogyatékosok további, egész életükre szóló foglalkoztatását, gyámolítását?

A továbbgondoskodás a következő módon lenne megoldható.

1. Az anyaintézetekkel kapcsolatosan nagyobb, esetleg 200—300 kat. holdnyi földterületen foglalkoztató-tábor (otthon) létesítésével, ahol a végzett növendékek egy kidolgozandó szervezeti szabályzat szerint életükfogytáig munkálkodnának, úgyhogy munkájuk révén önmagukat eltarthassák.

2. Az anyaintézet által egyes magángazdaságokba béresekül, szolgálakul, pásztorokul, háztartási alkalmazottakul való kihelyezés rendszeres megszervezése útján, az erre alkalmas egyének részére. Az intézetek vezetői (tanártestületei) látnák el az ilyen kihelyezettek anyagi és erkölcsi védelmét.

3. Végül azáltal, hogy az anyaintézet további kapcsolatot tartana fenn a végzett s az ország bármely részén elhelyezkedett, családjához, rokonaihoz visszakerült volt növendékeivel és pedig a

körzetükbe eső valamelyik siketnémák, vakok, szellemi fogyatékosok gyógypedagógiai intézete vagy iskolája útján.

Az anyaintézettel kapcsolatos kétféle megoldás volna a legcélszerűbb. Az anyaintézet ismeri volt növendékeinek jó és rossz tulajdonságait, munkára való alkalmasságukat, annak értékét s így könnyebb erkölcsi és anyagi érdekeiket is megvédelmezni, még ha magángazdaságban nyertek is elhelyezést. Igaz, hogyha a gyermek családi körbe kerül, ahol őt gyámolítani, érdekeit megvédeni tudják, kár a szülői, rokoni körből, szülőföldről kiragadni. De ez esetben is kívánatos a gyógypedagógiai szakember érdeklődése, ellenőrzése. Ezért volna célravezető a körzetbe eső másfajta gyógypedagógiai intézet igazgatójának és tanári testületének szükség szerinti bekapcsolódása, amint hogy semmi akadálya sem lenne annak sem, hogy pl. a siketnéma egyének sorsának irányítását, erkölcsi és anyagi védelmét a körzetben levő ért. fogyatékos intézetének (iskolájának) igazgatója, tanári testülete vállalja. Ugyanígy a vakokét is. Hogy azonban az életbe (családi, rokoni körben) kilépő fogy. értelmű egyének a gondos felügyelet mellett is ártalommentesen megállják-e helyüket, *főként a nemi élet terén*, erre nézve alig van komoly biztosíték, hacsak a sterilizálásra, vagy még drasztikusabb beavatkozásra sor nem kerül. Ezért is előnyösebb tehát az egész életre szóló intézeti, illetőleg munkatáborban való foglalkoztatás. *A magyar faj védelmét* is így szolgálhatjuk a legjobban.

Hogy az ért. fogyatékosok ügyét főképpen a siketnémák ügyével hasonlítottuk össze, ebben semmi bántó szándék nem volt, mert hisz nem az a baj, hogy a siketnémák és vakok oktatásának ügye rendezett, hanem az, hogy az ért. fogyatékosoké rendezetlen. A siketnémák és vakok intézeteinél működő kartársakhoz az volna a kérésünk, hogy az idősebb testvér jogán nyujtsák támogatásukat a fiatalabbnak s ezt annyival is inkább megtehetik, mert valóban gazdagabbak s így a szegényebb testvért segíthetik. Milyen szép volna például az is, *ha közösen kérnők felsőbbiségünket, hogy ne engedje megszűnni a felvidéki gyógypedagógiai intézeteket*, még ha most üresek, néptelenek is, mert még nagy szükség lehet az épületekre, területekre! Ha nincs elegendő siketnéma és vak, az értelmi fogyatékosok számára kellene azokat biztosítani már most. Hisszük, hogy írásunk nem lesz pusztában elhangzott szó, hanem nyomában megmozdul a tenniakarás, az elmulasztottak pótlása, mely ha ma nem is, de holnap már igen sürgős kérdés lehet!

Egyesületi élet

1. Nagyvásztmányi-ülés.

Jegyzőkönyv

a Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesületének 1939. március hó 22-én Budapesten, a siketnémák áll. intézetében tartott nagyvásztmányi üléséről.

Jelen vannak Szentgyörgyi Gusztáv elnökle mellett: Klug Péter, Istenes Károly, Záborszky Árpád, Ujvárosy József, Hochrein Lajos, Pető Ferenc, László Géza, Pánczél Imre, Wayán Ferenc, Prékopp Ferenc, Vida Lajos, Zsenaty Dezső, dr. Baranyay Géza, dr. Krieger György, Gáldy Andor, Szép József, Szomor Endre, Kerényi József, Schulmann Adolf, Rédiger Károly, Györgyfy Ákos, Györffy Pál, Gogola Aladár, Magyar László, Tinschmidt Ernő, Jónás László, Angyal József, Berkesné Kovács Irén, Bács László, Révász Kálmán és Biró Sándor.

I. *Szentgyörgyi Gusztáv elnök* üdvözlí a megjelenteket, az ülést megnyitja. Megnyitó beszédében meleg szeretettel emlékezik meg a közelmúlt napok legnagyobb magyar vonatkozású eseményéről: a magyar-lengyel közös határ megvalósulásáról. Lélekből fakadó, színdús történelmi visszaemlékezést tesz a múlt idők magyar-lengyel baráti kapcsolataira és felveti azt a tervet, hogy a lengyelek gyógypedagógiai oktatásügyét olyan módon ismerjük meg, hogy minden szakunk keresse az összeköttetést a lengyel gyógypedagógus kartársakkal, őket lássuk hazánkban vendégül s ennek viszonzásaképpen ők is lássák vendégül a hozzájuk kiküldendő kartársakat. A vendégek ellátását, felettes hatóságunk engedélyének kikérése mellett, az egyes intézetek biztosítanak. Ez semmiféle külön kiadással nem járna, mert ahol 50—100—150 személy étkezik, egy-két vendég éhany napos vendégül látása nem okozhat gondot és fennakadást. Indítványozza, hogy a választmányi ülés üdvözlölje Kormányzó Ur Öföméltóságát, valamint a budapesti lengyel követet. Elnök indítványát az ülés elfogadja. Az ülés tagjai felállással s egy néma perccel emlékeznek meg azokról a hősookról, akik életüket áldozták a nagy nemzeti célok megvalósításáért.

II. *Dr. Krieger György főtitkár jelenti:* az egyesület taglétszáma 222. Ebből 123 tag a siketügyi- és beszédpedagógiai, 36 tag a vakságügyi és 63 tag az értelmi- és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztályba tartozik. Az egyesület alapszabályai jóváhagyás végett a belügyminisztériumban vannak. Az egyesület alapsegély iránti kérelmére a VKM. 600 pengőt utalt ki az 1939. évre. Státusz ügyeink rendezésére, a VI. fizetési osztályú állások szaporítására és az ifjú tanárság helyzetének kedvezőbbé tételére irányuló, VKM-hez beadott kérelmeinkre választ, elintézetést még nem kaptunk. Valószínű, hogy a Felvidék magyarlakta területeinek és a Ruszinföldnek visszatértével a státusz bővülni fog. Simon Józsefet tanügyi tanácsossá történt kinevezése alkalmából üdvözlölte, Sándor Mihály székesfővárosi tanár elhunytá alkalmából az elhunyt özvegyének részvétünket kifejezte. Fehérváry Sándor, Dunay Blanka, Kelemen Mária, Kiss Vera, Bojtay Béla, Pálincás Ferenc, Prékopp Ferenc, Prékopp Ferencné, Fizáry Marianna, Lovász Árpád gyógyped.

tanárok az egyesületbe való felvételüket kérik. A választmányi ülés az alapszabályszerűen ajánlott és az alapszabályok követelményeinek megfelelő valamennyi bejelentettet, egyhangú határozattal az egyesület rendszer tagjaiul felveszi.

A főtitkár jelentéséhez kapcsolódva jelenti az elnök, hogy az egyesület képviseletében résztvett a Magyar Tanári és Tanítói Egyesületek Egyetemes Szervezete előkészítő bizottságának f. évi február hó 15-én tartott ülésén. Elnök felolvassa Gábor Lajosnak, a szegedi siketnéma-intézet tanári testülete nevében az egyesület elnökségéhez intézett levelét, mely az ifjú tanárság antiszociális helyzetén való javítás szorgalmazására hívja fel az elnökséget. Az elnök és a főtitkár ismertetik az egyesület eddigi ilyen irányú tevékenységét, valamint a felsőbb hatóságok álláspontját e kérdésben. A választmányi ülés, több tag sürgető hozzászólása után, egyhangú határozattal kimondja, hogy a tanárság kétségtelen tárgyi igazságokon nyugvó panaszai orvoslását az egyesületnek a jövőben hatékonyabban, az eddig igénybe vett fórumokon túlmenően kell szorgalmaznia. A státus-ügyek megoldását általában teljes erővel, magánál a miniszternél, ha kell a pénzügyminiszternél és a miniszterelnöknél is kell munkálni. Megbízta a választmányi ülés az elnökséget, hogy a státus-ügyek megoldására irányuló kérelmet készítse elő, foglalja memorandumba és terjessze szükség szerint rendkívüli közgyűlés elé. A választmányi ülés ezután a főtitkár és az elnök jelentését, munkásságát köszönettel tudomásul veszi.

III. *Gáldy Andor pénztárosi jelentése:* bevétel 964.52 pengő, kiadás 518.90 pengő, maradvány 445.62 pengő. Ebből 282.13 pengő a Postatakarékban, 111.25 pengő a Pesti Hazaiban, 52.24 pengő a kézi pénztárban van. A tagdíjak befizetése rendszeres történik. A Szt. István-Alap vagyona 306.07 pengő, mely teljes egészében a Pesti Hazai Takarékpénztárban van elhelyezve. A választmányi ülés a pénztáros jelentését köszönettel tudomásul veszi.

IV. *Györgyfy Akos szerkesztő jelentése:* Az egyesületi új szaklap eddig 1 drb. egyes és 1 drb. kettős számú példányban jelent meg 102 oldal terjedelemben. Az első szám 500, az egyesített 2—3. szám 400 példányszámmal. Ezután minden hónapban külön szám fog megjelenni a lapból. Kéri az egyes intézetekben lévő választmányi tagokat, mint az egyesületi szaklap tudósítóit, hogy közlésre szánt híreiket külön felhívás bevárása nélkül, minden hónapban küldjék be a lapnak, mert csak így lehet a lapot változtatossá, érdekessé és az események igazi közlönyévé tenni. Levelezési költségeiket közgyűléskor vagy tetszés szerinti időben számolják el a pénztárossal. A külföldről érkező német, olasz, francia, amerikai, spanyol, svéd, finn, lengyel, szláv nyelvű cserepéldányok tartalmából rendszeres szemlét óhajt közölni, miért is kéri az idegen nyelveket beszélő kartársakat jelentkezzenek erre az igen szükséges, hasznos és szép munkára, feladatra. Így ismerhetjük meg más országok gyógypedagógiai irányú munkáját, törekvéseit, ami csakis látóköreink tágulását eredményezheti. Ha valamelyik nyelvre nem akadna kartárs vállalkozó, úgy más úton fogja a kérdést megoldani. Köszönetet mond mindazoknak, akik közvetlenül vagy közvetve eddig

is hozzájárultak lapunk szellemi és szakjellegű szintjének munkálásához. A választmányi ülés a szerkesztő jelentését köszönettel tudomásul veszi.

V. Az indítványok során Györgyfy Ákos szerkesztő indítványozza, hogy a kiadóhivatal vezetőjének munkájával járó kiadásait, veszteségeit díjazza, térítse meg az egyesület. A választmányi ülés az indítványt elfogadja és az elnök bejelenti, hogy az egyesület költségvetésébe erre a célra is fognak fedezetet beállítani. Ugyancsak elhatározza a választmány, hogy az egyesületi költségvetési évet az iskolai év szerint fogja számítani.

Szentgyörgyi Gusztáv elnök felhatalmazást kér arra, hogy a komáromi siketnéma-intézet tanári testülete egy választmányi tagot küldhessen az egyesület választmányába. A választmány a kért felhatalmazást egyhangúlag megadja. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést azzal zárja be, hogy a legközelebbi egyesületi évi közgyűlést a visszatért városok valamelyikében szeretné megtartani az egyesület. — K. m. f. Szentgyörgyi Gusztáv s. k. elnök, Bíró Sándor s. k. jegyző, Záborszky Árpád s. k., Szép József s. k. hitelesítők.

2. A siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály első nyilvános ülése.

Jegyzőkönyv

a M. Gy. T. O. E. siketügyi és beszédpedagógiai szakosztályának 1939. március 22-én a siketnéma-k budapesti áll. intézetében megtartott első nyilvános szakosztályi üléséről.

Jelen vannak: Szép József szakosztályi elnök, dr. György Oszkár. Istenes Károly, Szentgyörgyi Gusztáv, László Géza, Pánczél Imre, Klug Péter, dr. Máday István, dr. Bárczi Gusztáv, Györgyfy Ákos, Magyar László, Vida Lajos, Bíró Gráber Emma, Rédiger Károly, Pető Ferenc, Pirovits Jenő, Wayán Ferenc, Bács László, Angyal József, Weszelovszky Lajos, Hochrein Lajos, Simon Etelka, dr. Simon László, Góts Ottó, dr. Csada Imre, Csada Magda, Szomor Endre, dr. Krieger György, Győrffy Pál, Gogola Aladár, Záborszky Árpád, Ujvárosy József, Tinschmidt Ernő, Gáldy Andor, Zsenaty Dezső, Berényi Ferenc, Prékopp Ferenc, Bíró Sándor, dr. Bessenyei Ella, Kniesz Ilona, Révész Kálmán, Berkes Béláné, Szilárd Margit, özv. Sándor Mihályné, D. Dalmay Mária, Erdős Árpádné, dr. Marczell Ágoston, Kerényi József, Füzesi Árpád, Siposs Jenő.

Szép József elnök bevezetőjében sajnálattal jelenti, hogy dr. Kemenes Illés, budapestvidéki tanker. kir. főigazgató úr, aki a szakosztályi ülés bevezető beszédét mondotta volna, betegsége miatt nem jelenhetett meg. Megkéri dr. György Oszkár tanügyi fogalmazó urat, tolmácsolja önméltóságának a szakosztály jókívánatát és abbeli reménységét, hogy a mára ígért beszédét egy közelebbi alkalommal fogjuk hallhatni.

Üdvözli dr. György Oszkár tanügyi fogalmazót, aki a budapestvidéki tanker. kir. főigazgatóság képviselőjében jelent meg. Istenes Károly

tanulmányi felügyelőt, dr. Máday István egy. tanárt, dr. Marczell Ágostont, aki az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület nevében jelent meg, Klug Péter kormányfőtanácsost, nyug. szakfelügyelőt, a szakosztály megjelent tagjait és a többi vendéget, — az ülést megnyitja.

Felkéri dr. Bárczi Gusztáv igazgatót, hogy „*A beszédnevelés problémái*” címen tartsa meg előadását. — Dr. Bárczi a következőket mondotta:

„A régi közmondás azt tartotta, hogy a „*szem a lélek tükré*”. A modern pszichológia a lélek ismeretét a mozgásokból állapítja meg, tehát ma azt mondhatjuk, hogy a „*mozgás a lélek tükré*”. A legösszrendezettebb emberi mozgás az emberi beszéd. Nyilvánvaló ennél fogva, hogy az ember lelkének az ismeretéhez legbiztosabban és legkönnyebben a beszédén át juthatunk. A beszéd alaki és tartalmi része egyaránt mély betekintést nyújt a beszélő lelkébe és kinek-kinek a lelke a beszéde által vetítődik ki. A legnagyobb művészet úgy beszélni, hogy beszédem ne a lelkem tartalma, hanem céljaim szolgálatában álló eszköz legyen. Kisebb művészet hallgatni, de még ez is csak nagyon kivételes, fegyelmezett emberek tulajdonsága. Az emberek nagy átlaga lelkének tartalmát állandóan kitergeti és minden gátlás nélkül leplezetlenül engedi meg, hogy embertársai lelkének minden vágyáról, tartalmáról, emlékeiről, fogalmairól részletes és beható felvilágosítást kapjanak.

Olyan ember, akinek lelkében tartalom nincs: beszédtelen.

Ilyeneknek születünk mindannyian. Lelki tartalom és beszéd nélkül jövünk a világra. Kérdés, hogy magunkkal hozzuk-e azokat a feltételeket, amelyek biztosítják számunkra a környezetbe való beilleszkedést. Magunkkal hozzuk-e azokat az anatómiai és élettani berendezéseket, melyek lehetővé teszik számunkra, hogy lelkünk tartalommal teljék meg és ennek a tartalomnak kifejezést is adhassunk. Kétségtelen, hogy a fentemlített anatómiai és élettani berendezések között az érzékszervek és a központi idegrendszer játsszák a legnagyobb szerepet lelkitartalmunk kialakulásában, melyeknek természetes velejárója a „környezet”, melyből merítjük a tapasztalatainkat. Az érzékszervek, mint az emberi test antennái, nem egyenlő fontosságúak az ember lelkitartalmának a kialakításában.

Az illatok, az ízek, a hő és felületi ingerek lelkünk érzelmi tapasztalatait feltétlenül gazdagítják, nélkülük veszélybe jut egészségünk, de az igazi emberi lélek kialakításában, különösen kifinomításában, vajmi kis szerepük van. Ezért, a hozzájuk tartozó érzékszerveket jogosan „életvédelmi érzékszerveknek” mondhatjuk, ellentétben a hang- és a fény ingereit felfogó „kulturális érzékszervekkel”.

Mit érnek azonban a kulturális érzékszerveink, mit a legpompásabban felszerelt antennák, ha a hozzájuk tartozó visszaalakító berendezés, a központi idegrendszer — hitvány! Mit ér a hang, ha *annak tartalma elvész az egyén számára?* Mit ér a fény, ha nyomában a lélekben világosság nem támad?!

Biztosan tudjuk, hogy az érzékszervek önmagukban még nem biztosíthatják a lélek tartalmát. Ma már túlhaladott álláspont a siketnémákat, a vakokat *kizárólagosan érzékszervileg fogyatékosoknak tekinteni*. Ma már számolnunk kell azzal, hogy a siketek között is és a vakok között

is lehetnek olyan gyermekek, akik nem az érzékszerveik hiánya miatt siketnémák vagy vakok.

Ezzel a biológiai ténnyel számolnia kell a pedagógiának is, a nevelésnek is. Az az egyszerű tény, hogy a siketnémák tanárai, a vakok tanárai és a szellemileg fogyatékos gyermekek tanárai egy közös egyesületbe: a gyógypedagógiai tanárok országos egyesületébe tömörültek, is azt mutatja, hogy a gyakorlat igazodik a biológiai tényekhez és a gyakorlat a fejlődés útjára lépett.

Ha az ember a vakok intézetének, a siketnémák intézetének és az állami gyógypedagógiai nevelőintézetnek gyermekanyagát, akár pedagógiai, akár pszichológiai, akár biológiai szempontból átvizsgálja, mulhatatlanul az az érzése, hogy az intézeteinkben jelenleg található gyermekanyag össze van keverve és a gyermekanyagnak ez a kevertsége veszélyezteti az intézetek célkitűzéseinek az elérését, veszélyezteti a nevelési és a pedagógiai munka eredményességét.

Ennek igazolására bemutatok egy-egy sorozatot intézeteink növénydekeiből. A bemutatandó gyermekek valamennyije *némasága* miatt került intézeteink valamelyikébe.

A.

1. *K. I.* az állami menhely kötelékébe tartozó gyermek. Az állami gyermekmenhely minden részletes adat nélkül, kizárólagosan némasága miatt a siketnémák állami intézetébe küldte (Budapest). A gyermek vizsgálatát magam végeztem. A fül részéről elváltozást nem találtam. Pszichológiai vizsgálat számára hozzáférhetetlen volt.

Miután a siketnémák intézetébe küldték, a siketnémák intézetében hagytam. Itt az előkészítő osztályba került, ahol csakhamar bebizonyította, hogy baja nem kizárólagosan a hanggal közvetített tartalom felfevésére teszi őt alkalmatlanná, hanem legfontosabb fejlődési zavara abban mutatkozik, hogy képtelen gondolatait társítani. Ez a társítási zavar lehetetlenné tette az egyszerű tanítási eljárásokkal való további kísérletezést és ezért az állami gyógypedagógiai intézetbe, megfelelő nevelői hatások alá helyeztük. Ezeknek segítségével az eredmény kezd mutatkozni abban, hogy parancsokat kezd teljesíteni és itt-ott egy-két hang is megfelelő alakban mutatkozik.

2. *T. P.* kissé magasabb fejlődési fokú, mint az előbbi *K. I.* Kizárólagosan a különleges nevelői eljárások hatására a társítás terén szép fejlődést mutat és ezzel kapcsolatban megnevezéseket is hallat.

3. *P. Mária* ugyanezzel a kórképpel 2 év utáni nevelőhatásokra beszélni kezd.

4. *K. László* még nem érte el ezt a fejlődési fokot, de azon az úton van, mint az előbbi.

Teljesen más kórképet mutat *O. Gyula* és *Aranyosi*, akik parancsokat máris teljesítenek, tehát a kezdeti társítás fokán túl vannak, de fejlődésük még nem jutott el a hangos beszédmozgási társításhoz. Minden reményünk meg van arra, hogy elérjük, illetve siettetni tudjuk ezt a fejlődést.

Bemutattam egy sorozat fejlődési zavart, különféle fejlődési fokon. Ezeknél a gyermekeknél részint a kezdeti hangfelvevési, főleg azonban a gondolatársítási folyamatban mutatkozik zavar.

Ezeknek a gyermekeknek a nevelése érdekében Montessori, Decroly és a többi külföldi szerző, nálunk is kitűnően alkalmazható eljárásokat és módszereket termelt ki. Ezek a módszerek az élet által mutatott úton, mesterségesen támogatják a gátlásokkal küzdő fejlődési folyamatot.

B.

Bemutatok két vak-siketnéma gyermeket. A két gyermek kórtani érdekessége pedagógiai szempontból abban áll, hogy az egyik örökletesen terhelt fejlődési zavar folytán, a másik pedig az élet első évében elszenvedett betegség folyamánaképpen mutatja ugyanazt a klinikai tünetet: a vakságot, a siketséget, a némaságot. Ennek a kórképnek pedagógiai megoldásában sem a Decroly, sem a Montessori gondolat nem ölthetett testet, sem a látó siketnémáknál alkalmazott eljárások nem vezettek volna eredményhez. Az örökletesen vak-siketnéma gyermek egy évig a váci siketnéma intézetnek is növendéke volt. Látása ez alatt az idő alatt annyira leromlott, hogy a váci intézet a Braille-írás segítségével való tanulásra a Vakok József Nádor intézetébe küldte. Itt Góts Ottó tanár kezébe került a gyermek, aki hihetetlen szeretettel vette kezébe.

Góts kollégával való megbeszélés alapján tervszerűen fogtunk a neveléséhez. Ennek eredménye az, hogy a környezet számára elviselhető állapotban bármikor behelyezhető abba a környezetbe, ahonnan mint tehetetlen emberronsot kaptuk.

C.

A következő gyermekek kizárólagosan hangfelvevési zavarban szenvednek. Ezek azok a gyermekek, akik számára a siketnéma intézeteket fenntartjuk. Ezeknél sem társítási zavar, sem különösebb képesség-kiesés nem jelentkezik. Tehát ezeknek a gyermekeknek a tanításához sem a Montessori, sem a Decroly eljárások nem alkalmasak. Ezek a gyermekek azonban éppen úgy, mint ahogy a két vak siketnéma esetében láttuk, kórtanilag kétféle csoportot alkotnak: az egyik csoport az élet első éveiben elszenvedett betegség következtében néma, a másik pedig örökletes fejlődési zavara miatt mutatja ugyanazt a kórképet. Ez utóbbi a súlyosabb. Az előbbi csoport számára kitermelt pedagógiai módszerekkel ez az utóbbi csoport eredményesen alig oktatható. Az utóbbi csoport száma növekedőben, az előbbieké száma fogyóban van. Általában az egész csoport fogyóban van és a fogyatékosság súlyossága akként jelentkezik, hogy szaporítja azok számát, akiket az előadásom elején az A-csoportban mutattam be.

A gyakorlatban ez ott lászik, hogy az állami gyógypedagógiai nevelőintézetben minden pályázati hirdetés nélkül is jelenleg 200 kérvény vár elintézésre. Nem tudom, vajjon a siketnéma intézeteknek van-e ennyi kérvényük? A degenerált, és agyilag hiányos fejlődésű siketnéma gyermekek tanítási és nevelési módszerére vonatkozólag ajánlottam egy bizonyos utat, mely jelenleg is alapos vitatás alatt áll.

A lényeg azonban szerintem nem az, hogy e csoport bármelyike hogyan és mi módon tanítható vagy nevelhető. Az emberi nagy közösséget az érdekli, hogy ilyen csoportok ne lehessenek, hogy ilyen gyermekek ne születhessenek.

Lehetnek olyanok, akik erre azt mondják, hogy ez utópia.

Ez azonban csak annyira utópia, mint amennyire utópiának nevezheti bárki is a 10 parancsolat megtartását a nagy tömegekkel. Minden pap, minden nevelő arra törekszik, hogy a vallást, annak alaptételeit a nagy tömegek megismerjék, gyakorolják és ezek szerint éljenek. Ha a papok, nevelők tanárok, tanítók egyszer elfogják érni azt, hogy a nagy tömegek valláserkölcsei élete kifogástalan lesz, akkor eljön az ideje annak, hogy ilyen gyermekek nem fognak születni. Nem pedig azért, mert akkor nem lesznek éhezők és nyomorgók és így a tuberkulotikusok is eltűnnek. Akkor nem lesznek paráznák sem és eltűnnek a vérbajos szülők és azok gyermekei. A mi munkánk elsősorban azok támogatására hivatott, akik a tömegek valláserkölcsei nevelését hivatottak végezni. A mi első kötelességünk intézményeinkkel reámutatni arra, hogy a valláserkölcse betartása nemzetvédelmi kötelesség. Ez a munka nem emberfeletti, ez a munka gyümölcsöt termő, ép egészséges utódokat biztosító nemzeti feladat. Minden más munka, csak apró epizódja életünknek. Ezekben az apró epizódokban lehet köztünk különbség, lehet köztünk nézeteltérés, de ez sohasem lehet olyan nagy, hogy az erkölcsvédelmi nevelésünk közös nagy célkitűzéseit, ezekért vallott egységes hitünket gyengítsék. Én ebben látom a siketnémák, a vakok és a szellemileg fogyatékos gyermekek tanárai közös egyesületének igen nagy jelentőségét. Közös célkitűzésünk a nemzet érdekét szolgálja. Apró-cseprő epizódjaink nem érdeklik a nagy közösséget."

*

Az előadás után az elnök felkérte a szakosztály tagjait, szóljanak az elmondottakhoz.

Vida Lajos igazgató szólal fel elsőnek. Magával ragadta őt az előadás. Ő is a megelőzés híve, úgymond, de nem ért egyet az előadóval, sőt elítéli az előadó azon véleményét, hogy a mi pedagógiai munkánk csak egyéni célt szolgál, nem pedig a közösséget. Nem lehet egyéni az a munka, mely növendékeinket keresetképes emberekként adja vissza a társadalomnak. Ezáltal nemzetnevelési feladatot is oldunk meg.

Berényi Ferenc tanár a dr. Bárczi által bemutatott növendékekkel kapcsolatban azt jegyzi meg, hogy ezek a növendékek pedagógiai tevékenységünk eredményét igazolják, mert iskolábalépésükkor kétségbeesítő állapotot mutattak, míg most már elfogadható állapotban adhatók vissza a környezetnek.

Szentgyörgyi Gusztáv igazgató helyesli dr. Bárczi tervét a fajvédelemre vonatkozólag. Ezt a vidéki igazgatók is magukévá tehetnék, bekapcsolva intézeteiket a prevenció szolgálatába. Népegészségügyi szempontból nagy fontossága volna ennek. Nem ért egyet és így nem helyesli, ha dr. Bárczi az osztályban végzett munkát lebecsüli. Igenis nemzetnevelési feladatot végzünk. Meg kell nézni az intézetből kikerült növendékeket! Két-három év múlva igen jól bele tudnak illeszkedni a társada-

lom keretei közé, annak hasznosan működő tagjai. Munkánk tehát nemzetnevelési szempontból nem értéktelen.

Dr. Bárczi válaszol a felszólalóknak: A gyógypedagógiai oktatást a nemzetnevelés egészének szempontjából nézzük és ne a részlet szempontjából. Munkánkat csak csodálattal, de nem elismeréssel nézik. A megelőzés nagy munkát igényel. A Taygetos lenne a legcélravezetőbb megoldás.

Szép József elnök a maga részéről sem fogadhatja el munkánk lekiacskönyvését. Eredményt, sőt szép eredményt tudunk felmutatni. A mi munkánk a Krisztusi szereteten alapszik, ez pedig kizárja a Taygetos gondolatát. Krisztus Urunk sem vetette el magától a némát, hanem megszólaltatta azt.

Miután más nem kívánt szólni, az elnök megköszönte az előadást és a hozzászólásokat s az ülést bezárta. K. m. f. Szép József s. k. elnök, Siposs Jenő s. k. titkár.

*

MEGJEGYZÉS. A dr. Bárczi előadása után elhangzott észrevételek megértése végett a következőket kell közölnünk: Dr. Bárczi előadása végén olyan kijelentéseket tett, hogy tanítási-nevelési munkánk fakír-munka, melynek eredményessége vagy eredménytelensége a köz szempontjából teljesen közömbös, az csak egyéni értékű. Ezért osztálybeli munkánk révén elismerésre nem számíthatunk. A gyógypedagógiai működés értéke a nemzetre nézve a prevenció okainak felismerése, feltárása és az erre vonatkozó eljárások gyakorlati alkalmazása, életbe léptetése és az így elért fajbiológiai eredmények mértéke szerint ítélni lehet. Nem a meglévő fogyatékosok szellemi nevelése, hanem fogyatékosok születésének megszüntetése az igazi gyógypedagógiai cél. Elégséges, ha a meglévő fogyatékosok a környezetre nézve tűrhető állapotúakká neveltetnek.

Dr. Bárczi kijelentései — mint azt a jegyzőkönyvben foglalt felszólalások is igazolják — nagy megütközést keltettek a hallgatóságban. Különösen a siketnéma-tanárság vette zokon dr. Bárczi kijelentéseit. Ennek következménye volt az a levélváltás, melynek befejező részét itt közöljük:

Nagyságos Szép József úrnak a Gyp. Tanárok Orsz. El. beszédped. Oszt. Elnökének! Vác. — Kedves Barátom! Igéretemhez képest sietek az általad kért ismertetést megküldeni, egyben a következőket is közlöm Veled. Az általad kért előadást megtartottam. Ugy értesültem, hogy a hallgatóságban előadásom bizonyos mérvű megütközést keltett abban az értelemben, hogy előadásomból az volt kivehető, hogy a siketnéma oktatást, illetve annak eredményeit lebecsülöm és nem értékelem. Azt hiszem szükségtelen magamat mentenem, hiszen munkásságom mindig arra irányult, hogy ezt az oktatásügyet műveljem és művelhessem.

Talán ott vétettem el a súlykot, hogy az egész kérdést túlságosan orvosi nézőpontból fogva fel, talán túl élénk színekkel vázoltam fel a kérdést és talán túl merészen adtam meg a feleletet. Nem számoltam azaz, hogy hallgatóságom elsősorban pedagógiai értelemben vár kielégítést. Ezt a hibámat beismerem és belátom azt is, hogy ezzel érzékenyen

érinthessem oktatásügyünkért őszintén és becsületesen küzdő lelketeket. Bocssássátok meg tévedésemet. Nem akartalak sem benneteket, sem az oktatásügyet bántani. Ha azt gondoljátok, hogy ártottam ügyünknek, jelöljétek meg azt a módot, ahogyan én ezt az ártalmat csökkenthetem. Ismételtelen kijelentem, hogy távol állott tőlem az, hogy lelketekbe töviset ültessek. Nagyon szépen kérek, légy szíves ezt a kartársakkal is közölni. Maradtam szolgálatkész híved: Dr. Bárczi. Budapest, 1939. március 23-án.

*

Ennek a levélnek közlésével az ügyet befejezettnek tekintjük. Dr. Bárczi Gusztáv kimagyarázó sorait teljes értékűeknek elfogadjuk. (A szerkesztő.)

3. A siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály választmányi ülése.

Jegyzőkönyv

a M. Gy. T. O. E. siketügyi és beszédpedagógiai szakosztályának 1939. március 22-én a siketnémák budapesti áll. intézetében megtartott választmányi üléséről.

Jelen vannak: Szép József szakosztályi elnök, Gáldy Andor, Gogola Aladár, Györffy Pál, Györgyfy Ákos, Hochrein Lajos, dr. Krieger György, Rédiger Károly, Siposs Jenő, Szentgyörgyi Gusztáv, Ujvárosy József Vida Lajos, Wayán Ferenc és Záborszky Árpád.

1. Szép József elnök üdvözli a megjelenteket az ülést megnyitja. A jegyzőkönyv hitelesítésére Záborszky Árpád és Ujvárosy József válogatokat kéri fel.

2. A múlt ülés jegyzőkönyvét a választmányi ülés tudomásul veszi

3. Elnök bejelenti, hogy a múlt vál. ülés felhatalmazása alapján a szakosztályi titkári teendők elvégzésére Siposs Jenő váci siketnéma-intézeti tanárt kérte fel, ki a felkérést elfogadta.

A választmány örömmel veszi tudomásul a bejelentést, az elnök pedig meleg szavakkal üdvözli a megválasztott új titkárt.

4. Bejelenti az elnök, hogy a szakosztály ügyrendje végleges szövegben elkészült. A társ-szakosztályok elnökségének is elküldött belőle egy-egy példányt. Kérdezi a választmányt, mi legyen az Ügyrend további sorsa?

Szentgyörgyi Gusztáv hozzászólása után a választmány úgy határoz, hogy majd az egyesületi Alapszabályok jóváhagyásakor fog az Ügyrend sokszorosítása is megtörténni.

5. Az elnök jelenti, hogy tisztelegő látogatást tett dr. Kemenes Illés budapestvidéki tanker. kir. főigazgatónál s egyúttal felkérte az első szakosztályi ülés megnyitójának megtartására. A főigazgató úr ezt készségesen elvállalta.

6. Jelenti, hogy a Szakosztály márc. 22-én d. u. 4 órakor szakosztályi ülést tartott, népes hallgatóság jelenlétében. A megnyitó beszédet a főigazgató úr — sajnos — betegsége miatt nem tarthatta meg.

A Szakosztály ülésén előadást tartott dr. Bárczi Gusztáv igazgató: *A beszédnevelés problémái* címen, melyhez többen hozzászóltak.

7. Jelenti az elnök, hogy szakosztályi előadások tartására már többeket felkért a tagtársak közül. Választ azonban csak tizenegyedtől kapott. Ezek névjegyzékét és jelzett előadásuk címét az elnök felolvassa. — Ujvárosy József Sturm József nevével kapcsolatban megemlíti, hogy tudomása szerint S. J. már 2—3 éve nem tagja az egyesületnek és így kérdés, hogy tarthat-e előadást. Az elnök a kérdés rendezését magára vállalja.

8. Megkérdezi az elnök a választmány tagjait, hogy — miután az Ügyrend szerint ez a választmány feladata — ki legyen a legközelebbi előadó és mikor tartsuk a legközelebbi szakülést?

Többen nem ajánlják az egészen nyilvános üléseket, nehogy ott a tagok feszélyezve legyenek. A választmány az elnök belátására bízza az előadások megtartásának rendezését, azzal, hogy egy-egy előadó mindig legyen készen rendkívüli időben tartható gyűlés esetére is.

9. Jelenti, hogy a Szakosztály elnöksége üzeneteit, mint arról a választmány is meggyőződhetett, lapunkban adja közzé.

10. Indítványozza az elnök, hogy mint azt már a lapban is közölte, a Bárczi-féle módszerre vonatkozó mindennemű írást, értekezést gyűjtésünk össze irattárunkban. Ezt a gyűjtésünket kiszélesíthetnők minden olyanra, ami a magyar siketnéma oktatással kapcsolatban értékkel bír. A váci intézet már meglévő múzeumát ilymódon, ha a választmány ezt elfogadja, *siketügyi és beszédpedagógiai múzeum* má fejleszthetjük ki.

A választmány az indítványt helyesli, elfogadja és támogatja a Szakosztály ilyirányú célkitűzését.

11. Ismerteti az elnök Horényi János debreceni tagtárs „*Pályatételt!*” című levelét és jelenti, hogy az Ügyrend több rendelkező pontja is kívánja azt a célt szolgálni, mit Horényi ajánl. A Szakosztály, ha majd akad Mecénása, vagy költségvetésileg erre fedezetet kap, pályatételeket fog kitűzni. Addig is kéri, hogy főleg nyugdíjasaink írják meg pályam emlékeiket és bocsássák azt rendelkezésünkre.

Több tárgy nem lévén, az elnök a szakosztály vál. ülését bezárta. K. m. f. Szép József s. k. elnök, Siposs Jenő s. k. titkár, Ujvárosy József s. k., Záborszky Árpád s. k. hitelesítők.

4. Az értelmi- és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztály alakuló ülése.

JEGYZŐKÖNYV a M. Gy. T. O. E. értelmi- és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztályának 1939. március 23-án a budapesti áll. kisegítő iskolában megtartott első szakosztályi üléséről. Jelen vannak: Pánczél Imre szakosztályi elnök, dr. Baranyay Géza, Tapodi Ernő, Király Endre, Szatmári Antal, Tóth Ferenc, Berényi Ferenc, Szép József, Nyitribusz Ilona, Babilya Margit, Szaucsek Istvánné, Telkes Alfréd, Zsenaty Dezsőné, dr. Krieger György, Ivány József, Szilárd Margit, Wallrábenstein Frigyes szakosztályi tagok és Györgyfy Ákos szerkesztő.

Elnök az ülést megnyitja. Üdvözli a megjelenteket, az ülés határozókéességét megállapítja s a jegyzőkönyv megírására Tapodi Ernő kartársat kéri fel.

Pánczél Imre elnöki megnyitójában megemlékezik a két tanáregyesület fuziójáról. Örömének ad kifejezést, hogy végre egy egyesületben közös erővel munkálkodhatunk a közös ügy érdekében. Kéri a tagokat, hogy a szakosztály munkájában vegyenek részt s igyekezzenek oktatásügyünk fejlődését előmozdítani. Megállapítja, hogy szakosztályunknak 63 tagja van. E szerint a nagy választmányban — igazságos arányszám szerint — 9 rendes és 3 póttagsági hely illeti meg szakosztályunkat. A legközelebbi közgyűlésen, az általános tisztújítás során ebbeli kívánságunkat érvényesíteni fogjuk. Az ülés az elnök beköszöntőjét s a szakosztály munkájára vonatkozó általános elgondolását tudomásul veszi.

Pánczél Imre szakosztályi elnök bejelenti, hogy az Egyesületünk sikeügyi és beszédpedagógiai szakosztályától összeállított ügyrendet megkapta s azt a mi szakosztályunkra vonatkozólag átdolgozta. Ez az ügyrend annyira részletesen, pontosan és jól van kidolgozva, hogy a szakosztály munkája ennek alapján megkezdhető és végezhető. Az ügyrendet pontról-pontra felolvassa és ismerteti. Több tag hozzászólása után, a szakosztály az ügyrendet egyhangúlag elfogadja. Egyúttal elhatározza, hogy amennyiben azon módosításra, illetőleg az alkalmazás során változtatásra volna szükség, azt esetről-esetre fogja megtenni.

Dr. Baranyay Géza bejelenti, hogy *Kádas György* kisújszállási igazgató *a fogyatékosok oktatásügyének rendezésére vonatkozó tervezet*et juttatott el hozzá. Közli, hogy a tervezet széles alapon s oly nagy jelentőségű változásokat, újításokat és reformokat tartalmaz, hogy azt célszerűnek vélné még a kinyomtatás előtt szakosztályi ülés keretében ismertetni, megvitatni. Miután azonban a tervezet elkészítője erre őt fel nem jogosította s azt neki csupán betekintés végett küldötte meg, javasolja, hogy az ismeretésre a tervezet szerzőjét kérjük fel. Az ülés így határoz.

Dr. Baranyay Géza bejelentésével kapcsolatban az elnök felveti a kérdést: nem volna-e célszerű a szakosztályi munka egyöntetűségének biztosítása érdekében az az eljárás, hogy a szakosztály körébe tartozó, azt érdeklő cikkekről és javaslatokról szaklapunkban való közlés előtt, tehát mielőtt azok a nyilvánosság előtt megjelennének, a szerzők előbb a szakosztályi elnököt értesítsék, illetőleg a cikkek és közlemények tartalmával őt megismertetnék. Hangsúlyozza, hogy ez nem kíván az elnök részéről előzetes cenzúra, illetőleg előzetes jóváhagyás lenni, ezzel csupán azt akarná elérni, hogy minden olyan ügyben, melyben oktatásügyünknek értelmi és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztálya az érdekelt, egységes lehessen az állásfoglalás és azok mellett egységes erővel tudjunk fellépni.

Az elnök által felvetett kérdéshez többen szóltak hozzá. Az elhangzott felszólalások során az a vélemény alakult ki, hogy a szakosztály felkéri tagjait, hogy a szakosztályt érdeklő irodalmi munkásságukról lehetőség szerint tájékoztassák az elnököt. Amennyiben azonban ez a barátságos felkérésünk eredménytelen lenne, jelenben a lap felelős szer-

kesztőjének személyében elegendő biztosítékot lát a szakosztály a megjelenő cikkek tárgyilagossága tekintetében s ebben a szakosztály megnyugszik.

Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta. K. m. f. — Pánczél Imre s. k. elnök, Tapodi Ernő s. k. jegyző.

Hirek.

DR. DAMJANOVICH LAJOS miniszteri tanácsos, ügyosztályfőnökünk, márc. 19-én Komáromban járt. A siketnémák intézetét is meglátogatta és annak elhelyezéséről tárgyalt.

DR. GALLAY REZSŐ tanügyi titkárt, a debreceni tankerületi kir. főigazgatóság gyógypedagógiai ügyeinek intézőjét, a VKM. Szabolcs vármegye kir. tanfelügyelőjévé nevezte ki. Helyére *Marton Sándor* tanügyi s. titkár került.

VÖLKER JÓZSEF A SOPRONI KANSZ ÉLÉN. A „Közalkalmazottak Nemzeti Szövetségének“ soproni törvényhatósági választmánya újra alakult és elnökévé *Völker József* ny. siketnéma-intézeti igazgatót választotta meg.

A VÁCI SZEGÉNYGONDOZÓ HIVATALNAK a váci városházán *Vattyai Ferenc* ny. siketnéma-fiúfoglalkoztató intézeti igazgató a vezetője, aki ezt a tisztséget minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül látja el. Eppen ezért kétszeresen megérdemli, hogy e munkássága tisztelettel találkozzék mindnyájunk körében.

A MAGYAR PHONETIKAI TÁRSASÁG f. é. március hó 28-án tartotta meg XXVIII. tudományos ülését, amelyen *Sulyomi-Schulmann Adolf* igazgató adott elő „Beszámoló és szemelvények a III. nemzetközi phonetikai kongresszusról“ (Gent, 1938. július 18–22.) címen. *Sulyomi-Schulmann* a kultuszminisztérium anyagi támogatásával vett részt a kongresszuson, azon a Magyar Phonetikai Társaságot is képviselte és „A dadogó az alkatelemzés megvilágításában“ címmel szakelőadást tartott. Előadását Egyesületünk siketügyi és beszédpedagógiai szakosztályában ismétli meg és azt lapunk is közölni fogja. Előadó a phonetikai tudomány nagy fejlődését tapasztalta a külföld több országában. A kongresszuson 32 nemzet 269 kiküldöttje vett részt és azon 75 előadás hangzott el. Szemelvényeket adott elő több külföldi szakférfi előadásából, amellyek igazolják, hogy a hang és a beszéd problémáinak tudományos vizsgálata végtelenül fontos úgy az ember kultúrája, mint egészsége szempontjából. Hozzászólásában dr. *Polyánszky Tibor* gégeklínikai szakorvos a tudományos vizsgálatok szolgálatában álló különféle műszerek és eszközök szerepéről, dr. *Bajkay Tibor* egyetemi m. tanár, kórházi főorvos pedig az egyetemi gégeklínika és hibásbeszédűek állami intézete, illetve orvos és szaktanár együttműködésének fontosságáról beszélt. (S. R.)

DER STOTTERER IM LICHT DER KONSTITUTIONSANA-
LYSE címen, a gent-i egyetem fonetikai laboratóriumának kiadásában
megjelent Sulyomi-Schulmann Adolf igazgatónak a III. nemzetközi pho-
netikai kongresszuson tartott előadása.

SIKETNÉMA CSERKÉSZEK JÓMUNKAJA. A siketnémák váci
kir. orsz. intézete igazgatójának, *Szentgyörgyi Gusztávnak* kezdeménye-
zésére, *Zsembai Ferenc* tanár cserkészparancsnok, váci vezető-tiszt irá-
nyításával és vezetésével a váci cserkészek, közöttük a siketnéma cser-
készek is, két napon át gyűjtöttek — Ő Főméltósága Horthy Miklósné
segélykérésére — a Kárpátaljában küzdő honvédeink részére meleg-
ruhát. Összegyűjtöttek: 503 pengő és 21 fillér készpénzt és 325 db. külön-
féle meleg téli ruhaneműfélét, sált, kötött sapkát, fülvédőt, kötött ujjast,
alsónadrágot, inget, lábszármeghőítőt, kötött kesztyűt, hosszú és rövid
harisnyát, kapcát, kezeslábast. Ez valóban jó munka volt!

TÓTH ZOLTÁN dr. „A gyógyító-nevelés jelentősége a népművelés
szempontjából” címen cikket írt a „Gyermekevédelem” 1939. évi márciusi
számába.

VETŐ JÁNOS tanulmányi felügyelő, a siketnémák intézete felül-
vizsgálására április hó 18-án Sopronba érkezett.

WAYÁN FERENC, a siketnémák soproni intézetének igazgatója,
a társadalmi téren, főleg a hadviseltek és hadisérültek jóléte érdekében
kifejtett tevékenységéért a TESz munkakeresztjét kapta.

VÉGH FERENC gyógyped. tanár a soproni cserkészörszervezői tan-
folyamon f. év március havában „*Mozgótábor*” címmel és *Hanyvári Pál*
gyógyped. nev. tanár „*Az eszményi örsvezető*” címmel tartottak igen
érdekes előadást.

GYÖRFFY PÁL budapesti siketnéma-intézeti tanár, a Cházár
András Országos Siketnéma-otthon vezetőségének felkérésére elvállalta
az Otthon művelődési ügyeinek irányítását, vezetését. Egyúttal átvette
a „Siketnémák Közlönye” szerkesztését is. Sok sikert kívánunk műkö-
déséhez.

SZABÓ GYULA debreceni siketnéma-intézeti tanár, a beszédhibá-
sok szülői értekezletén a dadogásról és a pöszebeszédről tartott előadást
Debrecenben. Az előadásról a „Debreceni Ujság” terjedelmes cikkben
emlékezett meg.

A DEBRECENI „TISZA ISTVÁN” TUDOMÁNYEGYETEM or-
vosi karán, a közegészségtani intézetben rendezett iskola-orvosi és egész-
ség-tan-tanári tanfolyamon a „Beszédhibák” előadója *Szabó Gyula* tanár-
társunk volt.

HANYVARI PÁL gyógyped. nev. tanár folyó év február havá-
ban a soproni Szabad Egyetemen: „*Az ideges és nehezen nevelhető gyer-
mek*” címmel és a Kath. Leányklubban: „*Gyógypedagógia és a társa-
dalom feladatai*” címmel nagy érdeklődéssel figyelt előadást tartott.

TUDÓS JÓZSEF, Kassáról Sopronba helyezett kartársunk, április
8-án tartotta eljegyzését *Brém Ilona* kassai tanítónővel.

TAKÁTS IREN okl. gyógypedagógiai tanár kötelező nevelő-tanári gyakorlati évét a siketnémák váci kir. orsz. intézeténél kitöltötte. Rangszámának fenntartását kérve, Pécsre távozott. Az intézet őszintén fájlalja a készséges, lelkiismeretes, nagy munkabírású tanárnő távozását.

TÓTH ADÉL győgyeped. nev. tanárnak a kaposvári leánycserkész-csapat megszervezéséért és az ott kifejtett önfeláldozó munkájáért a leánycserkész-szövetség orsz. elnöke elismerését fejezte ki.

A VAKOK KORMÁNYZÓI ÉS KIRALYDIJAS „HOMEROS” ÉNEKKARA 1939. március hó 25-én tartotta hangversenyét a Zeneművészeti Főiskola hangversenytermében. A gazdag műsor minden számát az énekművészet ragyogó tökéletességével adta elő a 78 tagból álló vegyeskar. *Schnitzl Gusztáv* igazgató-karnagy és a kiváló énekkar nagyszerű estet szerzett a hangversenyen jelenvolt hálás hallgatóságnak. A hangversenyen értékesen működtek közre: Hosszú Zoltán, a Nemzeti Színház művésze, Albert Ferenc hegedűművész, Jármer Lajos, I. Planer Paula és Zakál Dénes zongoraművészek.

A HOMEROS-ÉNEKKAR GYÖNGYEI GRAMOFONLEMEZEN. Kétségen felül áll, hogy a Homeros-énekkar olyan magas énekkultúrát ért el a dalosegyletek körében, hogy nemcsak jogos büszkeséggel tölthet el bennünket, hanem mintaképül szolgálhat sokaknak. De amellett az ének- és dalkedvelő közönség igazi élvezetet talál a vakok finom cizellált énekművészetében. Gyakorlati gondolatnak bizonyult a Vakokat Gyámolító Országos Egyesületnek az az elhatározása, hogy a Homeros-énekkar egyes énekszámait grammofonlemezre rögzíti, s ezeket áruba bocsájtja. Máris néhány lemezfelvétel elkészült, így egyebek közt *Kodály: Mátrai képek* címen ismert ízig-véríg magyaros szellemben írt dalsorozatja. Hisszük, hogy mind a művelt énekkedvelő közönség, mind a vakok hazai és egyéb állambeli intézetei, de még a látók iskolái is szívesen fogják vásárolni a hanglemezeket.

A MAGYAR TANÁRI ÉS TANÍTÓI EGYESÜLETEK EGYETEMES SZERVEZETE folyó évi április hó 14-én tartotta alakuló ülését az Országos Középiskolai Tanáregyesület székházában. Az ülést dr. Bernolák Kálmán tanügyi főtanácsos nyitotta meg. Elsősorban az egyetemes szervezet működési szabályzatát tárgyalták le. Azután elnökké választották dr. Ösz Béla tanügyi főtanácsost, Budapest székesfőváros kir. tanfelügyelőjét. Főtitkár Hegedüs István tanügyi tanácsos lett. Az egyetemes szervezet megalakulását kimondotta, melyről körlevél értesíti a tagegyesületeket. Elnök kérte, hogy a tagegyesületek hivatalos közlönyeikben közöljék a megalakulás tényét. Egyhangúlag elhatározták, hogy az egyetemes szervezet postaköltségeinek fedezésére a tagegyesületektől évi 10 pengő hozzájárulást kérnek. Az egyetemes szervezet gyűléseit az Országos Középiskolai Tanáregyesület székházában Budapest, VIII., Csepreghy-utca 4. szám alatt tartja. Elhatározták, hogy a tagegyesületeket felbívják, hogy az általuk kiadott lapokból egy-egy példányt az egyetemes szervezetnek küldjenek meg, hogy így az egyetemes szervezet tájékozódva legyen a tagegyesületek munkásságáról. Elvben elfogadták Molnár János debreceni igazgató-tanítónak, mint a

református tanítók orsz. egyesülete elnökének indítványát, melyben azt javasolta, hogy a tagegyesületek jóléti intézményeikkel álljanak egymás tagjainak segítségére. A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Orsz. Egyesületének képviselőjében dr. Krieger György főtítkárral volt jelen az alakuló gyűlésen.

SIKETNÉMA NÖVENDEKEK HUSVÉTI AJTATOSSÁGA. Szép elgondolás végrehajtását akadályozta meg a sors keze. A váci siket-néma-intézetben az igazgató javaslatára egy napos husvét előtti lelki-gyakorlatra készültek, amely az első lett volna — tudomásunk szerint — ez intézetben a fennállás óta. Az egész nap pontosan ki volt dolgozva s miután siketnémákról van szó, lényeges szerepet játszottak volna benne a szem útján átvihető hatások, filmek, képek. A hittanár betegsége megakadályozta az ezidei keresztülvitelt, azonban mint husvétai ájtatosságot megtartotta így is az intézet s a kísérlet bevált. A növendékek ugyanis misét hallgattak, elmentek a Kálváriára, az összes stációknál buzgón imádkoztak (a leányok kimenetelét megakadályozta az eső) s közben lejátszották az egy felvonásos szentföldi és 7 felvonásos nagyszabású Krisztus filmet, a Megváltó kinszenvedését és halálát, majd pedig egy másik napszakban levetítették Jézus életét 100 diapositív képben. A játékokat kikapcsolták egy napra a növendékek életéből, volt imakönyvből s rózsafüzéren való imádkozás. A kísérlet sikerült. A gyermekek a pompás amerikai filmet a díszteremben *Gerstner Ödön* élő és jelbeszéddel tartott magyarázatai kíséretében nagy áhítattal nézték végig, a kicsinyek s a leányok sírtak, annyira meghatódtak s az étkezésnél, a nap-pali szobában és a hálóban is példás magaviseletet tanusítottak, úgyhogy a nevelő személyzet a jelentőkönyvekben áradozott a növendékek jó magaviseletéről. Az intézet vezetősége elhatározta, hogy jövőre, remélhetőleg szerencsésebb körülmények között tovább építi s valóságos lelkigyakorlattá építi ki a növendékek vallásos napját.

VAKOK SZAKLAPJAINAK JEGYZÉKE INTERNACIONÁLIS VONATKOZÁSBAN. Igen érdekes és a szakkörökben méltatott *könyvjegyzék* hagyta el a sajtót. *Helga Lende*, a vakok amerikai alapítványainak szakkörökben közbecsülésnek örvendő, agilis titkára sok fáradozással, még több ügybuzgósággal és lelkiismeretes pontossággal összeállította internacionális vonatkozásban azoknak a lapoknak jegyzékét, amelyek a vakok ügye védelmében és fejlesztésében fejtenek ki tevékenységet, s amelyek a világtalanok szórakozására és tudásvágyuk kielégítésére szolgálnak. A szakkévsorból megtudjuk, hogy 252 olyan szaklap jelenik meg, amely *kizárólag* a vakok ügyével foglalkozik. E szaklapok előállításuk kivitelezése szempontjából három csoportba oszthatók: 1. síknyomású, feketebetűs, 2. domborponthnyomású, szintelenbetűs, 3. domborvonalnyomású, illetőleg Moon-féle domborbetűkkel írt lapokra. Jóleső öröm fogja el az emberbarátok szívét, ha látja azt az intenzív humanitárius munkát, amelyet a vakok jobb sorsának előmozdítására az illetékes tényezők kifejtenek. Európában sajnos, három olyan államra kell rámutatnunk, amelyekben hiányzanak a vakok ügyével foglalkozó folyóiratok. Ezek: Spanyolország, ami a háborús viszonyok között teljes mérvben érthető, Bulgária és Románia.

Érdekes, hogy hazánkban 4 síknyomású, feketebetűs és 4 domborpontnyomású, ú. n. Braille-szaklap szolgálja a vakok ügyét. Talán az általános érdeklődést elégítjük ki, ha rendre felsoroljuk e lapoknak címét. *Síknyomású, feketebetűs lapok:* 1. Fénysugár a Fébe kiadásában, 2. Hírek a vakok világából, 3. Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönye, 4. Vakok Ügye, az Egyesület időközi kiadványa. *Braille-nyomásban:* 1. Fénysugár, 2. Vakok Közlönye, 3. Vakok Szövetségének Közleményei, 4. Vakok Világa. Ugy a feketebetűs, mint a domborpontnyomású folyóiratok kiadásában az Amerikai Egyesült Államok követésre méltó példával járnak elől. *A Matilda Ziegler Magazines For The Blind* a világ minden részébe beszivattyúzza a vakok olvasmányairól való gondoskodást. Az Országos Intézet Braille-nyomású kiadványai között gyakran találkozunk a *Magazin* által kiadott lappéldányszámokkal s ezen nem is csodálkozhatunk, mert tízezer példányban jelenik meg egy-egy lapszám.

A SIKETNÉMÁK KOMÁROMI ÁLLAMI INTÉZETE 12 éven át a tölténygyár egyik épületében volt elhelyezve. A visszacsatolás után az épületre a honvédségnek volt szüksége. Az intézet július 1-én jelenlegi helyiségeit a honvédségnek adja át és a Kultuszminisztérium által kijelölendő új épületbe költözik. Amennyiben Komárom városa az intézet részére megfelelő helyiségeket nem tudna biztosítani, úgy esetleg Léva vára költözne, mert Léva városa megfelelő épületet ajánlott fel az intézet részére. Az intézet jelenlegi növendék létszáma: 102.

A SIKETNÉMÁK VOLT JOLSVAI INTÉZETÉNEK ott maradt növendékei a komáromi intézetbe iskoláztattak be. A növendékek, kik eddig szlovákul tanultak, magyar anyanyelvük elsajátítása végett ideiglenesen az alsóbb osztályokba osztattak be, de sikeres oktatásuk érdekében a jövő esztendőben átképző osztályokat kellene részükre felállítani.

A SIKETNÉMÁK KÖRMÖCBÁNYAI INTÉZETÉBŐL 11 növ., a pozsonyi intézetből 4 növ., a máriatölgyesi intézetből 3 növ. kéri felvételt a siketnémák komáromi intézetébe, kik a visszacsatolt területre valók. Ezek a gyermekek eddig szlovák nyelven tanultak, de most magyar tannyelvű intézetbe kívánnak járni. Ezek csaknem 90 százalékban magyar szülők gyermekei, kiket annak idején szlovák tannyelvű intézetekbe kényszerítettek be. Ha a jolsvai, valamint a volt kassai intézetből eddig még be nem iskolázott növendékeket is számba vesszük, úgy mintegy 60—70 eddig szlovákul tanított gyermeket kell az átképző osztályokba beosztani. Jövőre a komáromi intézetben legalább 3 átképző osztályra lesz szükség, mert a 8—9 éves gyermekek az I—II. osztályba is beoszthatók.

A SIKETNÉMÁK KOMÁROMI INTÉZETÉNEK teljes internátusi felszerelését a cseh-szlovák hatóság elszállíttatta. November óta a növendékek a városban családoknál vannak elhelyezve.

A DEBRECENI BESZÉDHIBÁSOK állami tanfolyamának záróvizsgálója április 28-án lesz. A tanfolyamot Kiss Vera és Szabó Gyula tanárok vezették.

MÓDOSÍTOTT GYÓGYPEDAGÓGIAI ÉS ORVOSI VÉLEMÉNY-
ÜRLAPOKAT engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi miniszterium
58.485—1939. számú rendeletével a hibásbeszédűek budapesti állami inté-
zetében leendő használatra.

EMBERBARÁTI INTÉZETEK A FELVIDÉKEN. A legújabb
adatgyűjtés, amely a visszacsatolt északi területen folyik, nyolc ember-
baráti intézetről is beszámol. Ezekben 672 tanuló volt, (negyedrészüik
magyar) és 55 tanerő, akik közül 23 maradt meg. Az iskolák közt 4 a
siketnémák, 1 a vakok, 2 a szellemi fogyatékosok, 1 pedig az erkölcsi
fogyatékosok részére állt fenn. (Gyermekvédelem, XI. évf. 3. szám.)

KÜZDELEM A VAKSÁG ELLEN. A Darányi Gyula egyetemi
tanár elnöklésével működő országos közegészségügyi egyesületnek a
vakság megelőzésére alakult szakosztálya az orvosegyesület Semmel-
weis-termében ülést tartott, amelyen Károlyi Gyuláné grófné védnöknő
elnökölt. Grósz Emil egyetemi tanár előadásában rámutatott arra, hogy
az egész világon körülbelül hatmillió a vakok száma, ebből Ázsiában
és Afrikában százezer lakosra ötszáz esik, az európai kultúrállamokban
pedig csak ötven. A vakság megelőzésére szemkórházak, szemosztályok,
felvilágosítás és a lakosság szociális helyzetének javítása az eredményes
eszközök. Horay Gusztáv a népbetegségekről, mint a vakság okairól,
Csapody István a csökkent látásúak iskoláztatásáról, Gaál András az
egészségvédelmi szolgálatról beszélt. Darányi Gyula a közegészségügyi
egyesület hathatós támogatását helyezte kilátásba.

A NEMZETKÖZI GYÓGYPEDAGÓGIAI TÁRSASÁG 1939. július
24-től 28-ig tartja első kongresszusát Genfben. Elnöke Hanselmann zü-
richi egyetemi tanár. A Társaság megalapításában több magyar gyógy-
pedagógus is résztvett. A kongresszuson magyar részről dr. *Tóth Zoltán*
főiskolai igazgató és dr. *Szondi Lipót* főorvos fognak előadni. A tárgy-
sorozat végigszántja a gyógypedagógia valamennyi ágazatát minden
szempontból. Az ilyen kongresszus különösen alkalmas arra, hogy a
gyógypedagógiai területről úgy annak egységessége, mint részletkérdé-
seinek nézőszögéből világos áttekintést kaphassunk. Bővebb felvilágo-
sítás nyerhető Prof. Hanselmanntól, Zürich. (S. R.)

NAGYGYÜLÉS HAMBURGban. 1939. június 5—7. közti időben a
hamburgi körzet siketnéma-intézeti, nagyothallók és beszédiskoláinak
tanárai, karöltve a német hang- és beszédgyógytani társasággal, Ham-
burg városának támogatásával nagygyűlést tartanak. A gyűléssel kap-
csolatban nagyszabású szaktanügyi és phonetikai kiállítást is rendez-
nek. A gazdag tárgysoron a legkiválóbb szakemberek, mint dr. Gutmann,
dr. Galandt, Lambeck stb. elméleti, iskolaszervezési és gyakorlati vonat-
kozású előadásai és bemutatásai szerepelnek. A nagygyűlésre a kül-
földi szakembereket is meghívták. Hazánkban *Schulmann Adolf* igazgató
készen áll résztvenni a gyűlésen. Érdeklődők forduljanak e címhez: Fach-
schaft für Sonderschulen, Hamburg 13, Curiohaus. (S. R.)

ZÁSZIÓATADÁSI ÜNNEPÉLY A SIKETNÉMÁK KOMÁROMI
INTÉZETÉBEN. A székesfővárosi Gyógypedagógiai és Foglalkoztató

Intézet tanári kara, személyzete és növendékei címeres magyar zászlót ajándékoztak a siketnéma komáromi intézetének.

A zászló átadása március 12-én házi ünnepély keretében folyt le.

A székesfővárosi Gyógypedagógiai Nevelő és Foglalkoztató Intézetet Vándory Dezső igazgató és Kiricsi Lajos gyógypedagógiai tanár képviselte.

A szépszámú vendégkoszorúban jelen volt Loczka Alajos egyet. m. tanár, középiskolai szakfelügyelő, dr. Bárczi Gusztáv gyógyped. int. igazgató, Komárom városát dr. Igó Aladár városkapitány képviselte. A helybeli iskolák nagyrésze szintén képviseltette magát az ünnepélyen.

A „Hiszekegy“ elmondása után Tinschmidt Ernő mb. igazgató megnyitotta az ünnepélyt, Prékopp Ferenc tanár pedig üdvözölte a vendégeket.

Vándory Dezső igazgató keresetlen hangú, testvéri és kartársi szeretettől áthatott beszéd keretében adta át a kivitelében is remek zászlót, melynek jelmondata:

„Csak a maga erejében bízó nemzetnek van jövője“ — napjaink történelmi eseményeinek találó kifejezése.

A becses ereklyét Pálinkás Sándor tanár köszönte meg a komáromi intézet nevében.

Könnyekig meghatotta a hallgatóságot az a három kedves szavalt, melyet az intézet három növendéke mondott el.

A tanári kar a székesfővárosi Gyógypedagógiai Intézetnek viszonzaul és magyar testvéri szeretetük megpecsételésére Komárom város halhatatlan fiának, Jókainak mellszobrát — ugyancsak a komáromi kiváló szobrászművésznek, Berecz Gyulának alkotását — ajándékozta.

Az ajándékot Vándory Dezső igazgató egy — a Jókai legszebb műveinek címeiből összeállított irredenta verssel köszönte meg.

A verset a „Komáromi Lapok“ egész terjedelmében közölte.

Az ünnepség a „Himnusz“ elmondásával fejeződött be.

NÉHÁNY SOR A SIKETEK DETROITI ISKOLAJARÓL. Az amsterdami „Die Kinderfreunde“ tanulmányi csoportja vizsgálódást végzett az USA minden fajta iskolájában. Így jutott el a detroiti siketintézetbe is. A csoport rövid beszámolója a következőket tartalmazza: „Amikor először léptünk az intézetbe és megtudtuk, hogy az itt lévő fiúk és leányok sohasem fogják a hallás áldásait élvezni, valami nehéz nyomás ülte meg a szívünket. Látogatásunk végeztével azonban, öröm töltötte el lelkünket, mert láttuk, hogy vannak módszerek, amelyekkel a siket gyermekeket boldog, megelégedett emberekké lehet képezni. Az egyik csoport részére mikrofont szereltek fel és jelen voltunk olyan órákon, melyeken a hangbeszédet fejlesztették. Láttuk, hogy teljesen siket gyermek a kezét a tanár arcára tette és becsukott szemmel megértette a tanár beszédét. Az ajakról leolvasott beszédet táblára írták fel a növendékek. Láttuk azt a helyiséget is, mely a tánctanítás részére van berendezve. Ennek a padlója alatt néhány centiméteres üres réteget hagytak, hogy a siketek a táncolás alatt a ritmust megérezzék. A növendékek a táncórákat nagyon kedvelik és legtöbbször igen ügyes táncosok.

Az igazgatónő említette, hogy siket növendékeiket ritkán éri baleset. Az iskola berendezése egyszerű, de igen célszerű. A helyiségek világosak, vonzóak. Nem padokat, hanem könnyen mozgatható székeket használnak. Az osztályok növendéklétszáma mérsékeltten alacsony.“ (Sz. G.)

ELJEGYZÉS. Dunay Blanka gyulai gyógypedagógiai intézeti tanárnőt eljegyezte Jáky Károly kassai m. kir. államrendőrségi felügyelő.

NEVELŐTANÁRI BEOSZTÁS. Kelemen Mária okl. gyógypedagógiai tanárnő a gyulai gyógypedagógiai intézetben nevelőtanári szolgálatot kezdett 1939. évi március hó 5-én.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOKBÓL. *Die deutsche Sonderschule* 1939. évi 1—2. füzetéből. Németbirodalomban a gyógypedagógiai intézmények „Külön iskolák“ (Sonderschule) elnevezés alatt ismeretesek. Ezidőszerint ügylátszik, ezek közül az intézmények közül azok kerültek az érdeklődés előterébe, amelyek az értelmi fogyatékosok nevelés-oktatását szolgálják. Az a tény ugyanis, hogy a gyógypedagógiai oktatásügyet szolgáló egyetlen szaklapnak ezévi 1—2. száma csaknem kizárólagosan ennek az iskolatípusnak problémáival foglalkozik, legalább is erre enged következtetni. Közleményekről, nyilatkozatokról van szó, amelyek ezeknek az intézményeknek feladatával, hovatartozandóságával s az ott működő tanerők képzésével foglalkoznak. A cikkeket számuk és terjedelmük miatt ismeretnő alig lehet, a lényeg a következőkben foglalható össze: A nevelés-oktatási feladat mellett fontos szerep vár ezekre az intézményekre fajbiológiai szempontból is. Ennek a feladatnak megfelelően nem a fogyatékos megmentése a kizárólagos feladat, az előtérbe a közösség érdeke helyezendő.

Berényi Ferenc.

Lapunk május havi száma részére cikkek, hírek beküldését május 15-ig kéri a szerkesztő.

Laptulajdonos: Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete
Felelős kiadó: Szentgyörgyi Gusztáv.

Máté-nyomda Budapest, VIII., József-utca 61. Telefon: 13-92-59.

Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete

Elnök: Szentgyörgyi Gusztáv váci kir. orsz. siketnéma-intézeti igazgató.

Társelnökök (egyszersmint szakosztályi elnökök): Szép József váci kir. orsz. siketnéma-intézeti tanár, Schreiner Ferenc budapesti kir. orsz. vak-intézeti c. igazgató, Pánczél Imre, a gyulai gyógypedagógiai nevelő- és foglalkoztató intézet igazgatója.

Ügyész: dr. Schannen Béla ügyvéd.

Főtitkár: dr. Krieger György budapesti áll. kisegítő-iskolai tanár.

Szerkesztő: Györgyfy Ákos budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár.

Kiadó: Györffy Pál budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár.

Jegyző: Biró Sándor váci kir. orsz. siketnéma-intézeti tanár.

Pénztáros: Gáldy Andor budapesti kir. orsz. vak-intézeti tanár.

Ellenőr: Rédiger Károly budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár.

Számvizsgálók: Fizáry Bódog budapesti kir. orsz. vak-intézeti tanár, Magyar László a budapesti nagyothallók-intézetének tanára, Révász Kálmán budapesti áll. gyógypedagógiai nevelő-intézeti tanár.

A választmány tagjai: Rendes tagok: Bács László, Erdélyi József, Füzesi Árpád, Gábor Lajos, Kanizsai Dezső, Krupa Pál, László Géza, Lett József, Murányi Antal, Schulmann Adolf, Simon József, Tóth Árpád, Ujvárosy József, Vida Lajos, Wayán Ferenc, Záborszky Árpád a siketnéma szakoktatás képviselőjében. Góts Ottó, Haberstroh József, Joó Sándor, Schnitzl Gusztáv, Dr. Tóth Zoltán, Vajda Lajos, Zsenaty Dezső a vakok szakoktatása képviselőjében. Dr. Baranyay Géza, Berényi Ferenc, Kerényi József, Kádas György, Láng István, Libucz József, Vándori Dezső az értelmi- és erkölcsi fogyatékosok szakoktatása képviselőjében. Póttagok: Gogola Aladár, Kákonyi Sándor, Thüringer János, Szabó Gyula, Horváth Frigyes.

Pénzküldemények: Gáldy Andor címére, Bpest, XIV., Ajtósi Dürer-sor 39. sz., —

Lapküldéssel kapcsolatos ügyek: Györffy Pál címére, Bpest, VIII., Festetics-utca 3. sz., —

Cikkek, hírek, cserepéldányok, ismertetésre szánt könyvek, kiadványok: Györgyfy Ákos címére, Bpest, VIII., Festetics-u. 3. sz. küldendők.

Gyógypedagógiai Nevelő Otthon

(MAGÁNINTÉZET)

Gondterhelt szülőknek új lehetőség nyílik arra, hogy ideges, nehezen nevelhető, vérszegény, testi és szellemi fejlődésükben visszamaradt, beszédhibás és érzékszervi fogyatékos gyermeküket iskoláztassák, képeztessék. Fiatal gyógypedagógus házaspár a fővárosi erdő legszebb helyén, közvetlenül a Jánoshegy és Svábhegy lábánál nevelőotthont nyitott, melyben a modern pedagógia eszközeivel és módszereivel szakszerű nevelésben, oktatásban és ipari foglalkoztatásban részesítik a reájuk bízott gyermekeket és fiatalkorúakat. Az otthon fekvése, felszerelése és berendezése minden tekintetben megfelel a modern pedagógia és higiéné követelményeinek. A fővárosból autóbuszátszállóval 20 percen belül elérhető. Érdeklődők kérjenek bizalommal bővebb felvilágosítást, prospektust.

„Reménysugár“
családi nevelőotthon

BUDAKESTI

Rákóczi-utca 86. szám

TEL.: 164-547

mellékállomás: **33**